

Magjan juldzy

6+

Магжан Жұмбаев ауданының газеті

2008 жылдың 11 шілдесінен шығады

№ 38 (837) 19 қыркүйек 2024 жыл

www.facebook.com/Magzhan zhuldizi

https://vk.com/Magzhan zhuldizi

e-mail: magzhan.zhuldizi@yandex.kz

ТҮРҒЫН ҮЙ САЯСАТЫ

Петропавлдағы «Бірлік» шағын-ауданында 700 үйдің құрылысы толық аяқталды. Тасқыннан зардап шеккен отбасылардың соңғы лезі, яғни, 173 шаңырақ жаңа баспанға ие болды. Пәтер кілттерін салтанатты табыстау рәсіміне Премьер-министрдің орынбасары Қанат Бозымбаев қатысты. Сондай-ақ, тұрғындарды жаңа қоныстарымен облыс әкімі Ғауез Нұрмұхамбетов пен «Kaspi kz» директорлар кеңесінің төрағасы Вячеслав Ким құттықтады.

«БІРЛІКТЕ» 700 ҮЙДІҢ ҚҰРЫЛЫСЫ ТОЛЫҚ АЯҚТАЛДЫ

700 үйдің құрылысы кестеге сай аяқталды. Баспаналардың құрылысына «Қазақстан халқына» қоры, «Kaspi kz», «Kazminerals Management» және «Kazakhmys» корпорациялары демеушілік көрсетті. Сондай-ақ, түріктің «YDA» компаниясы 20 үй салып берді. Петропавлдың картасында жаңа шағынаудан пайда болып, мұнда тұрғындарға жайлы өмір сүруге барлық жағдай жасалуда.

Көшелерге асфальт төселеді, қоғамдық көлік қатынасы орнады. Бүгіндері балабақшаның құрылысы жүргізілуде. Сондай-ақ бұл ауданда 600 орындық жаңа мектеп салу жоспарланған, – деді облыс әкімі Ғауез Нұрмұхамбетов.

Жаңа баспанға ие болғандардың бірі – Әлима Жаманқозова. Ол су тасқынына дейін Ойқала шағынауданында тұрған. Баубақша егіп, мал өсіргенді жақсы көретін тұрғынға әкімдік өкілдері «Бірлік» шағынауданынан үй беріледі» дегенде қатты қуаныпты.

«Үйлері суға кеткен қаншама отбасына қуаныш сыйлаған жергілікті билік өкілдеріне алғысымды білдіремін. Құрылыс басында бел жазбай жұмыс істеген жігіттердің еңбектері еркін», – дейді Петропавл қаласының тұрғыны. Ал Вадим Бедренцев – Заречный кентінің бұрынғы тұрғыны. Баспанасы суға кеткенде ол да басқалар сияқты шарасыз күй көшіпті.

«Тасқын су біздің үйімізді түгел шайып кетті. Бүгін жаңа баспананың кілтін алдық. Шыны керек, алғашында үйсіз далада қалатын шығармыз деген күмән болды. Көмек көрсеткен барша жаңа алғысым шексіз. Үйлердің жобасы унады, іші жарық әрі кең», – дейді Вадим Бедренцев.

Тасқыннан зардап шеккендерге 1400-ге жуық пәтер сатып алынды. Сондай-ақ, 1899 баспана күрделі жөндеуден өтті.

«Бүгінде 3893 отбасы жаңадан баспаналы болды. Тұрғындардың осы қуанышына себепкер болған, көмегін тигізген меценаттар мен кәсіпкерлерге ерекше алғыс білдіреміз. Енді, біздің алдымызда күн суытқанға дейін бөгеттердің құрылысын бітіру жұмысы тұр. Бұл апат ендігі жылы қайталанбауы тиіс. Бюджеттен қажетті қаражат бөлініді», – деді Премьер-министрдің орынбасары Қанат Бозымбаев.

Кейін Премьер-министрдің орынбасары Қанат Бозымбаев «Бірлік» шағынауданында салынып жатқан 90 орынға шақталған балабақша құрылысын көрді. Шілде айында іргетасы қаланған нысан қазанда тапсырылады деп жоспарланып отыр.

ЖЕДЕЛ ШТАБ ЭЛЕВАТОРЛАРДЫҢ АСТЫҚТЫ ЖАҢНАЙ ҚАБЫЛДАУҒА ДАЙЫНДЫҒЫН ЖӘНЕ ОҢИРЛЕРДЕГІ КЕПТІРГІШТЕРДІҢ ОТЫНМЕН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТІЛУІН ҚАРАСТЫРДЫ

ҮКІМЕТТЕ ВИЦЕ-ПРЕМЬЕР СЕРІК ЖҰМАНҒАРИННИҢ ТӨРАҒАЛЫҒЫМЕН ӨТКЕН ҚҰЗГІ ДАЛА ЖҰМЫСТАРЫ ЖӨНІНДЕГІ ЖЕДЕЛ ШТАБТЫҢ КЕЗЕҚТІ ОТЫРЫСЫНДА ФЕРМЕРЛЕРДІҢ ЕГІН ЖИНАУДЫ ҮЗДІКСІЗ ЖҰРГІЗУІНЕ ҚАРАСТЫРҒАН ҚЕЛТІРЕТІН МӘСЕЛЕЛЕР ҚАЛАЙ ШАШЫЛЕТІНІ ТАЛҚЫЛАНДЫ.

Отырыс барысында астық кептіру агрегаттарын қолжетімді бағадағы сұйытылған газдың қажетті көлемімен қамтамасыз ету мәселесі оң шешілді. Сұйық отынмен кептіру агрегаттары бар алты өңірдің өкімдіктері қажеттілік көлемін бұрынғы 21,5 мың тоннадан 19,3 мың тоннаға дейін төмендетті. Қазірдің өзінде Энергетика министрлігі төмендетілген құны бойынша 5,5 мың тонна белген болса, қалған 14 мың тонна көлемі өндірішіден коммерциялық баға бойынша сатып алынатын болады. Фермерлер үшін отын бағасын арзандату мемлекет есебінен жүргізіледі. Қазіргі уақытта барлық алты аймаққа кептіргіштерге сұйытылған газ жеткізілуде. Күзгі-дала жұмыстарына дизель отынын жөнелту кесте бойынша жүргізілуде. 16 қыркүйектегі дерек бойынша, 209,6 мың тоннадан астам жөнелтілді, бұл жоспардың 59%-ы.

Жаңа өнімді қабылдау үшін элеваторлардан өткен жылғы астық дақылдарын жөнелту қажет – жаппай егін жинау басталғанға дейін Азық-түлік корпорациясының алдына осы міндетті орындау қойылды. «Азық-түлік корпорациясы» ҰК АҚ Басқарма төрағасы Асылхан Джувашев осы жылдың тамыз-қыркүйек айларында 1,5 млн тонна астық

шығару жоспарланғанын, оның 736 мың тоннасы тамыз айында жөнелтілгенін хабарлады. Азық-түлік корпорациясының меншігіндегі қорлары 300 мың тоннадан асады, жеке астық иелерінің көлемі – 734 мың тоннадан асады.

ҚТЖ 20 қыркүйектен бастап астықты жаппай жөнелтуді күтіп отыр, бұл мақсатқа өлімізде 12 мыңға жуық астық тасымалдаушы дайын. «ҚТЖ» ҰК АҚ Басқарушы директоры Бауыржан Орынбасаров атап өткендей, вагондардың жалпы санынан 6 мыңға жуығы Қара және Балтық теңіздерінің порттары бағытында астықты экспортқа тасымалдауға қамтамасыз етуге дайын.

Осы жылдың сегіз айында Орталық Азия елдеріне астық экспорты артуының белсенді серпіні байқалады – 2,5 млн тонна (1,8 млн тонна – Өзбекстанға, 600 мың тонна – Тәжікстанға, 100 мың тонна – Түрікменстан мен Қырғызстанға).

«Қыркүйек айында 12 күн ішінде Орталық Азия елдеріне 132 мың тонна жөнелтілді, бұл 2023 жылғы қыркүйектегі көрсеткіштен 2,5 есе көп. Айдың соңына дейін астықты жөнелту көлемі шамамен 250 мың тоннаға қурайды», – деп атап өтті «ҚТЖ» ҰК АҚ Басқарушы директоры Бауыржан Орынбасаров.

Қытайға астық экспорты 2024 жылдың 8 айында 1,1 млн тоннаны құрады. Бұрынғысынша негізгі көлем контейнерлермен тасылды – 666,4 мың тонна. Бірақ биыл астықты қалтарға салып, жабық вагондармен тасымалдау көлемі екі есе өсті – 229 мың тонна. Астық таситын кәсіпкерлерде тасымалдау көлемі өткен жылдың деңгейінде қалды – 247,5 мың тонна (өткен жылға 96%).

2024 жылдың 8 айында Қытайға ұнтақталған астық өнімдерін жеткізу 70%-ға өсті – 494,1 мың тонна (2023 жылы 290,3 мың тонна). Ұнтақталған өнімдерді тасымалдау негізін контейнерлер арқылы жүзеге асырылады.

16 қыркүйектегі жағдай бойынша Қазақстанда 7,4 мың га алқап (44%) жиналды, орташа өнімділік гектарына 14,6 центнерді құрайды, 10,8 млн тонна астық бастырылды. Элеваторларға 1,5 млн тонна астық түсті.

Отырыс қорытындысы бойынша Серік Жұманғарин өкімдіктер мен жетекшілік ететін мемлекеттік органдарға астық қабылдау кезінде тарифтердің көтерілуіне және ауыл шаруашылығы өндірушілерінің мүдделеріне нұқсан келтіруге жол бермеуді тапсырды.

НАЗАР АУДАРЫҢЫЗ!

Ғылымдастыру комитетінің, аудандық ардагерлер кеңесі мүшелерінің, барлық жетімдік нысанындағы мемлекеттік органдардың өкілдеріне, аудан мен Булаев қаласының кәсіпкерлеріне үндеуі

21 ҚЫРҚҮЙЕК - ҚАЙЫРЫМДЫЛЫҚ СЕНБІЛІГІ

Құрметті отандастар!

1 қазан - Халықаралық қарттар күні. Қазақстанда қазан айы - Ұлы Отан соғысының мүгедектерін, қарттарды, мүгедектер мен ардагерлерді қолдау айлығы болып жарияланды.

Ауданда 5500-ден астам зейнеткер бар, олардың көпшілігі қартайған және көмек пен назар аударуды қажет етеді. Алда ұзақ және суық қыс тұр, әр қария басшылардың, кәсіпкерлердің және бей-жай қарамайтын адамдардың назарын күтеді.

Ғылымдастыру комитеті сенбілікке аға буын өкілдерінің

де белсене қатысады деген үмітте, өйткені олар өздерінің еңбектерімен және іс-әрекеттерімен әрқашан жастар үлгі болған.

Тапқан қаражатты қайырымдылық шотына немесе аудандық ардагерлер кеңесіне қолма-қол жіберуге болады.

Меншіктің барлық нысандарындағы ұйымдар мен мекемелерді, шаруашылық жүргізуші субъектілер мен кәсіпкерлерді біздің жеріміздегі бейбітшілік үшін асыл мақсаттарды орындауда қолдан келгенше көмек көрсетуге шақырамыз.

Аударуға арналған деректемелер: Бенефициар: М. Жұмбаев атындағы республикалық қоғамның аудандық филиалы

КБЕ: 18
БСН: 070741013351
Бенефициар банкі: "Қазақстан Халық Банкі" АҚ
ЖСК: KZ 186 010 251 000 041 714
БИК: HSBKZKX.

Ғылымдастыру комитеті.

АППАРАТТЫҚ КЕҢЕС

КЕҢЕСТЕ МАҢЫЗДЫ МӘСЕЛЕЛЕР ТАЛҚЫЛАНДЫ

Кеңес барысында егін жинау жұмыстарының барысы туралы, жерді ұтымды пайдалану мен қорғауды мемлекеттік бақылау туралы, 8 айдағы негізгі тиімділік көрсеткіштері (КРП) туралы сұрақтар қаралды.

Алғашқы болып егін жинау жұмыстарының барысы жайында ауыл шаруашылығы және ветеринария бөлімінің басшысы Әлібай Құсайынов баяндады. Оның айтуынша, 2024 жылы ауданда 434,1 мың га алқапта ауыл шаруашылығы дақылдарын егу бойынша ауқымды жұмыстар жүргізілген, оның ішінде дәнді дақылдар - 332 мың га, майлы дақылдар - 69,2 мың га, жемшөп - 33 мың га, картоп 0,24 мың га және көкөністер - 0,068 мың га.

- 17 қыркүйектегі жағдай бойынша 118,5 мың га дәнді дақыл жиналған, ол алқаптардың 35,7% құрайды. Жалпы 114,2 мың га егін бастырылып, орташа өнімділік гектарына 17 центнерді құрап отыр. Майлы дақылдар 6,8 мың га немесе 9,8% алаңнан жиналды.

Дәнді дақылдар өнімділігінің жоғары көрсеткіштері «СК Агро 2050» ЖШС (30,2 ц/га), «Писаревское Агро» ЖШС (30,9 ц/га), «Дос СК» ЖШС (28,6 ц/га) тіркелді. Кейбір шаруашылықтарда ең төмен көрсеткіштер - 11,8-12 ц/га.

Аудан егін жинау жұмыстарын жүргізу үшін жанар-жағармай материалдарымен толық қамтамасыз етілген. Қажетті 6880 тонна дизель отынының 2013 тоннасы жеткізілді. Жұмыстар жалғасуда, бұл ауа райының қолайлы жағдайына байланысты алдағы 20-25 күн ішінде орақ науқаннан аяқтауға мүмкіндік беріп отыр. Астықты сақтау үшін жалпы сыйымдылығы 326,1 мың тонна үш элеватор және бір астық қабылдау кәсіпорны, сондай-ақ 211 мың тоннаға арналған қойма үй-жайлары дайындалды, бұл бүкіл егіннің сақталуын толық қамтамасыз етеді, - деді Әлібай Нұрбайұлы.

Екінші сұрақ бойынша жер қатынастары бөлімінің басшысы Алмас Сәрсенов сөз алып, аудан бойынша жерді ұтымды пайдалану мен қорғауды мемлекеттік бақылау туралы ақпарат берді. Оның сөзінше, аудан аумағы 780,7 мың гектарды құрайды, оның 474,3 мың га егістік жерлер, 162,2 мың га жайылымдар алып жатыр.

- Аудан аумағының басым бөлігі - 75,5% немесе 589,3 мың га - ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлер. Оның ішінде егістік - 466,7 мың га, жайылым - 100,8 мың га.

17 қыркүйек күні аудан әкімі Рахат Смағұлов аудан әкімдігінің мәжіліс залында аппараттық кеңес өткізіп, оған аудан әкімінің орынбасарлары, мемлекеттік және аумақтық органдардың басшылары, Балаев қаласы мен ауылдық округ әкімдері қатысты.

Ауданда 146 мың гектар жерді өңдейтін 234 шаруашылық пен фермерлік қоғалық және 443,3 мың гектар аумақта 78 шаруа қожалықтары жұмыс істейді. Айтарлықтай жер ресурстарының болуына қарамастан, ауданда жайылымдық жерлердің тапшылығы байқалады, ол - 61,9 мың га құрайды, бұл, әсіресе, елді мекендерге әсер етеді.

Соңғы жылдары бірқатар ауылдарда жайылымдарды 617 гектарға кеңейту бойынша шаралар қабылданды, одан әрі 460 гектарға кеңейту жоспарлануда. Бүгінгі таңда ауданның маңызды да өзекті мәселелерінің бірі - пайдаланылмаған жерлерді қайтару болып табылады.

2022-2023 жылдары 26,9 мың га жер қайтарылды, 2024 жылы 5 мың га жер қайтару жоспарлануда. Қазіргі уақытта 2129 га жер қайтарылды. Жалпы жайылымдар мен егістік жерлерді пайдалануға тұрақты мониторинг жүргізіледі. 2024 жылы қашықтықтан зондау нәтижелері бойынша 5987 га жайылым алаңында ауыл шаруашылығы жануарлары ұсталмайтыны

анықталды, ал кейбір шаруашылықтарда жайылымдарға аз жүктеме байқалады. Төксеу қорытындысы бойынша жерді пайдаланбағаны үшін жалпы сомасы 444 мың теңгеге айыппұл салынды, - деді Алмас Мәулітұлы.

Үшін сұрақ - ағымдағы жылдың 8 айындағы тиімділіктің негізгі көрсеткіштері туралы Азамат Қыраубаев баяндама жасады. Оның мәліметінше, 2024 жылы аудан экономика мен әлеуметтік инфрақұрылымды дамытуда айтарлықтай жетістіктерге қол жеткізді.

- Алғашқы сегіз айда негізгі капиталға салынған инвестициялар көлемі 10,0 млрд теңгені құрады, бұл жылдық жоспардың 49,4%-ын құрайды. Оның ішінде жеке инвестициялар 5,9 млрд теңгені құрады, бұл бизнестің ауданның дамуына қызығушылығының жоғары деңгейін көрсетеді.

Аудан әкімдігі мен ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілер арасында жалпы сомасы 1,4 млрд теңгеге меморандумдар жасалды, оның ішінде сегіз айда 569,5

млн теңге игерілді. Бұл қаражат жолдарды жөндеуде, абаттандыруға, көшелерді жарықтандыруға, байланыс орнатуға бағытталған. Азаматтардың әлеуметтік осал санаттарын қолдауда да көп көңіл бөлінді.

Сонымен қатар, шағын және орта бизнестің белсенді кәсіпорындары санының өсуі байқалады. Жаңа нысандар пайдалануға беріліп, халық үшін жаңа жұмыс орындары ашылууда. Жергілікті бюджетке қосымша салық түсімдері 24,2 млн теңгені құрады. Экономиканың нақты секторын дамыту, оның ішінде жаңа сүт-тауар фермаларын енгізу есебінен салық түсімдерінің одан әрі өсуі жоспарлануда, - деді Азамат Жаңбырбайұлы.

Аппараттық кеңестің соңында аудан әкімі аппаратының басшысы Абай Қазисов қосымша аудандағы орындаушылық тәртіп туралы ақпарат ұсынды. Абай Серікұлы аппараттық кеңестердің хаттамалық тапсырмаларына жауаптар бойынша қысқаша талдау жасады.

- Бұл баяндамада электрондық құжат айналымы жүйесі арқылы алынған қызметтік жазбалар туралы айтылды. 1 тамыздан бастап аппараттық және жұмыс кеңестерінің қорытындысы бойынша барлығы 82 тапсырма берілді, оның ішінде 42-сі бойынша орындау мерзімі әлі басталған жоқ, 22-сі толық көлемде және мерзімінде орындалды, 4 тапсырма ішінара орындалды, 14 тапсырмаға қызметтік жазбалар түскен жоқ.

Сондықтан әріптестерге жауаптарды жолдаған кезде электрондық пошта мекен жайының және адресаттың аты-жөнінің дұрыстығына, беттердің нөмірленуіне, жауап жолдаған хаттың нөмірін көрсетуге және т.б. мәселелерге назар аударуды сұраймын. Қате болған жағдайда, аудан әкімдігінің жалпы бөлімі сіздерге жауаптары бар хатты қайтаруға мәжбүр. Ал сіздер өз кезегінде жауап адресатқа жеткенін тексермейсіздер. Сондықтан көз келген тапсырмаға, хаттарға уақытылы әрі дұрыс жауап беріп, оның адресаттарға жетінуіне назар аударыңыздар. Өйткені аппараттық уақытында ұсыну арқылы біз басқа бөлімдердің, округтердің және жалпы аппараттың барлық жұмысына үлкен әсер етеді, - деді аудан әкімі аппаратының басшысы.

Кеңес соңында қаралған мәселелер бойынша тиісті қаулылар қабылданып, аудан басшысы мүдделі мекемелер басшыларына нақты тапсырмалар жүктелді.

МАМАН КЕҢЕСІ

ТАМАҚТАН УЛАНУДЫ ЖӘНЕ ЖІТІ ІШЕК ИНФЕКЦИЯЛАРЫН АЛДЫН АЛУ

Ауданның санитариялық-эпидемиологиялық бақылау басқармасы білім беру нысанындағы балалардың санитариялық-эпидемиологиялық сауалнамаларын қамтамасыз ету мақсатында мектеп оқушыларына тамақтану қызметтерін көрсетуде, тамақтану улану және жіті ішек инфекцияларының алдын алу - шаруашылық жүргізуші субъектілердің, заңды тұлғалардың, жеке кәсіпкерлердің басты міндеттерінің бірі екенін еске салады.

Балалардың тамақтану улану ересектерге қарағанда әлдеқайда ауыр болады, бұл бала ағзасының физиологиялық ерекшеліктерімен түсіндіріледі: асқазан сөлінісі төмен қышқылдығы, ішек микрофлорасының толық қалыптаспауы, удың тезірек сіңіруі және оның бүкіл денеге таралуы, салыстырмалы түрде төмен. Бауырдың детоксикация қабілеті және бүйректің филтрациялық қызметі жетіспейді. Көбінесе, ересек адамда улану белгілерін тудырмайтын бірдей тағамдан балада тамақ улануын тудырады. Жедел ішек инфекцияларының және тамақтану уланулардың негізгі себептері тағам дайындау технологиясын, тағамды сақтау мерзімі мен шарттарын бұзу, оларды дайындау кезінде жеке гигиена ережелерін сақтамаудан пайда болады. Мағжан Жұмабаев ауданының санитариялық-эпидемиологиялық бақылау басқармасы білім беру ұйымдарында жіті ішек инфекциясы және тамақтану улану жағдайларының алдын алу үшін мыналарды ұсынады:

- тағамды дайындамас бұрын қолыңызды жақсылап жуыңыз;
- технологиялық процестердің реттілігі мен ағымын сақтай отырып, жабдықты орналастыру мен пайдалануды қамтамасыз

ету;

- пісіру технологиясын сақтау;
- азық-түлік (тағамдық) шикізаты мен дайын тамақ өнімдерін (ет, құс еті, балық, көкөністер, шөптер, ет, сүт өнімдері, нан және нан-тоқаш өнімдері, аспаздық, ұндық аспаздық, кондитерлік өнімдер) кесуге арналған бөлек кесу жабдықтарын (кесетін тақталар, өріптік және (немесе) түсті таңбалауды (кодтауды) пайдалану отырып, өңделген тамақ өнімдеріне сөйкес таңбаланған пышақтар;
- тамақ өнімдері мен азық-түлік шикізаты олардың сапасы мен қауіпсіздігін қуәландыратын құжаттар болған жағдайда ғана қабылдауға;
- шикізат пен дайын өнімді бөлек сақтау шарттарын сақтау. Тез бұзылатын өнімдерді (ет, балық, сүт, ашытылған сүт өнімдері және т.б.) дұрыс сақтау және уақтылы пайдалануға ерекше назар аудару қажет;
- төмен температуралы тоңазытқыш қондырғыларда және (немесе) тоңазытқыш камераларда және (немесе) тоңазытқыштарда сақтау шарттары, жарамдылық мерзімін және өнімнің жақындағына қойылатын талаптарды сақтай отырып, тез бұзылатын тамақ өнімдерін сақтауды қамтамасыз

ету. Тамақ өнімдерінің жарамдылық мерзімі мен сақтау шарттарын өндіруші (дайындаушы) белгілеген жарамдылық мерзіміне сөйкес келеді;

- тағамды дайындаған кезде аспаздық өңдеу ережелерін сақтауды (жеткілікті температура, пісіру уақыты);
- Қоғамдық тамақтандыру ұйымдарында оқу орындары мыналарға жол бермеу керек:
 - 1) өндіру және өткізу;
 - сүзбе, айран;
 - толтырылған құймақ;
 - теңіз макароны;
 - бөренелер, тартылған ет, желе, паства;
 - кілегей қосылған кондитерлік өнімдер;
 - кондитерлік өнімдер мен тәттілер (шоколад, көмпиттер, печенье)лер тұтынушылық қаптамалардағы;
 - жеміс сусындары, квас;
 - қуырылған өнімдер;
 - жұмсақ пісірілген жұмыртқалар, қуырылған жұмыртқалар;
 - күрделі (төрт компоненттен көп) салаттар; қаймақ пен майонез қосылған салаттар;
 - оқрошқа;
 - саңырауқұлақтар;
 - өндірістік емес (үйде) дайындалған тамақ өнімдері;
 - тез дайындалатын құрғақ тағам концентраттары негізіндегі бірінші және екінші тағамдар;
 - газдалған, емдік және емдік асханалық минералды сулар, төтті алкогольсіз сусындар, алкогольсіз энергетикалық (тоник) сусындар, концентренген диффузиялық шырндар (оралған минералды және ауыз сулардан басқа);
 - тез дайындалатын құрғақ тағам концентраттары негізіндегі бірінші және екінші тағамдар;
 - газдалған, емдік және емдік асханалық минералды сулар, төтті алкогольсіз сусындар, алкогольсіз энергетикалық (тоник) сусындар, концентренген диффузиялық шырндар (оралған минералды және ауыз сулардан басқа);

- тез дайындалатын құрғақ тағам концентраттары негізіндегі бірінші және екінші тағамдар;
- газдалған, емдік және емдік асханалық минералды сулар, төтті алкогольсіз сусындар, алкогольсіз энергетикалық (тоник) сусындар, концентренген диффузиялық шырндар (оралған минералды және ауыз сулардан басқа);
- фастфуд; гамбургерлер, хот-догтар, чиптер, крекер, кирешки;
- ащы соустар, кетчуптер, ащы дәмдеуіштер (бұрыш, желкек, қыша);
- 2) пайдаланбау;
 - пастерленбеген сүт, сүзбе және термиялық өңдеусіз қаймақ;
 - суда жүзетін құстардың жұмыртқасы мен еті;
 - ауылшаруашылық жануарлары ауруға бейім фермалардан алынған сүт және сүт өнімдері;
 - тіл мен жүректі қоспағанда, өнімді жануарлар мен құстардың іші өнімдері;
 - өнімді малдың механикалық жолмен сүйектен тазартылған еті және құс еті;
 - құс етінің құрамында коллаген бар шикізат;
 - қайталап мұздатуға ұшыраған өнімді жануарлар мен құстарды сою өнімдері;
 - генетикалық түрлендірілген шикізат және (немесе) құрамында генетикалық түрлендірілген көздер бар шикізат;
 - йодталмаған ас тұзы және құрамында темір бар дәмденген мен жоғары сапалы және бірінші сортты бидай ұны минералдары;
 - таза (қайнату арқылы өңделген) қақпағы бар шыны

ыдыста (гарнирлер бөлек ыдыста алынады) нақты мезгіле сөйкес дайын өнімнің күнделікті үлгілерін таңдауды қамтамасыз етеді.

Таңдалған күнделікті үлгілерді кемінде 48 сағат бойы арнайы тоңазытқыш жабдықта немесе дайын тағам өнімдерін сақтауға арналған тоңазытқыш жабдықтың арнайы бөлігін аймағында +2 °C - +6 °C температурада сақтаңыз. 48 сағаттан кейін күнделікті үлгіні тамақ қалдықтарына тастаңыз.

- ас үй ыдыстары мен ыдыс-аяқтарды өңдеу режимдеріне қойылатын талаптардың сақталуын қамтамасыз ету;
- тамақтандыру бөліміндегі барлық үй-жайлар мен жабдықтарды жуу және дезинфекциялау құралдарын пайдалану отырып, күнделікті ылғалды тазалауды жүйелі түрде жүргізу;
- өндірістік және жеке гигиена ережелерін қатаң сақтау;
- қоғамдық тамақтандыру объектілерінің қызметкерлері белгіленген тәртіпте мерзімді медициналық тексеруден және гигиеналық оқытудан өтуге міндетті.

Құрметті қызмет көрсетушілер! Санитариялық-эпидемиологиялық талаптарды қатаң сақтау қажет, тамақтандыру балаларға кесірін емес, пайдалы тиісті тазалық. Бала денсаулығы - Сіздердің қолдарыңызда!

Күлсара ӘЛЖАНОВА,
аудандық санитариялық-эпидемиологиялық бақылау басқармасының бас маманы.

ЭКОЛОГИЯЛЫҚ АКЦИЯ

«ТАЗА ҚАЗАҚСТАН» АКЦИЯСЫ АЯСЫНДАҒЫ КЕЗЕКТІ СЕНБІЛІК

Биылғы жылы қатты желдердің салдарынан тұрмыстық қалдықтарды арнайы бөлінген алаңдардан тыс жерлерге ұшып, жан-жаққа таралған болатын. Әсіресе, жеңіл полиэтилен пакеттері желмен тарап, егістік алаңдарына шашылған. Ғалымдардың айтуынша, олар топырақта 50 жылдан 500 жылға дейін сақталып ыдырайтынның айтуда. Сондықтан, осындай сенбіліктерге қатысқандардың барлығы бүгінгі күнді ғана емес, бірінші кезекте, болашақ ұрпақ алдындағы жауапкершілікті де жете түсінеді.

- Шын мәнінде, «Таза Қазақстан» акциясы - бұл бір реттік сенбілік емес. Бұл біздің ауданның әрбір тұрғынының таза және сау орта құруға бағытталған қадамы. Бүгінде оған жастар ғана емес, егде жастағы адамдар да қатысқаны өте маңызды, - дейді ТКШ бөлімінің бас маманы Арман Әділов.

Акцияға шыққан аға бунды өкілдері өз үлгісімен жастарға туған жеріне қамқорлық жасаудың маңыздылығын көрсеткендей. Осылайша, ескелең ұрпаққа жауапкершілік пен өз еліне

Өткен аптада «Таза Қазақстан» акциясы аясында кезекті сенбілік ұйымдастырылды. Булаев қаласы мен № 2 орта мектептің маңындағы аумақтар тазартылды. Акция күн сайын ауқымды болып, үлкен аумақтарды қамтуда. Бұл жолы экологиялық іс-шараға әр түрлі жастағы 400-ден астам қалалық тұрғыны қатысты. Олар секторларға бөлініп, еріктілердің бірі ормандардың жанындағы қоқыстарды, ал басқалары орман алқаптары арасындағы егістіктерді тазартты.

деген сүйспеншілікті оята отырып, олар үлкен іс атқарды.

- Тиісті құрал-жабдықтармен қаруланған еріктілер де бүгін акцияға қатысушылармен бірге орман алқаптарын тәртіпке келтіруде. Бәріміз туған жерге құрметпен қарау керекпіз. Біздің басты идеямыз бен міндетіміз — оның тазалығы мен сұлулығын сақтау. Көм дегенде бір рет экоакцияға қатысқандардың бәрі, содан кейін адамдардың қоқысты кез келген жерде тастамауға үйретеді. Қоршаған ортаға бәріміз жауаптымыз. Әрине, экологиялық мәдениетті тәрбиелеу ұзақ процесс, бірақ оны бастау уақыты келді, - дейді ерікті Артем Литвиненко.

Айта кету керек, бұл жолы қалалықтар бір тоннадан астам қоқыс жинап, табиғат бұзуда пайда әкелді. «Таза Қазақстан» акциясы аясында ауданда экологиялық іс-шаралар апта сайын өткізіліп тұрады. Сондықтан тілек білдірушілердің әрқайсысы оған қатысып, сол арқылы өз туған жерінің табиғатын сақтауға үлесін қосуға тамаша мүмкіндік бар.

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ АКЦИЯ

«ЖОЛДА ҚАБЫЛДАУ» -

ЖОЛ ҚОЗҒАЛЫСЫ ЕРЕЖЕЛЕРІН САҚТАУҒА БАҒЫТТАЛДЫ

Іс-шара Батыр Баян атындағы мектеп-гимназия аумағында ұйымдастырылып, оған оқушылар, ата-аналар, жас жол инспекторлары жасағының мүшелері және барлық тілек білдірушілер келді.

Акцияның негізгі мақсаты - жол-көлік оқиғаларының алдын алу және балалардың жол-көлік жарақаттарының алдын алу. Акция бүкіл республика бойынша өткізіліп, ол жолда қауіпсіз жүріп-туру ережелері туралы халықты хабардар етуге бағытталған. Полиция қызметкерлері жүргізушілер мен жаяу жүргіншілерге жол қозғалысы ережелерін

14 қыркүйек күні Булаев қаласында «Жолда қабылдау» атты республикалық акциясы болып өтті. Акцияға Солтүстік Қазақстан облысы полиция департаменті Әкімшілік полиция басқармасы бастығының орынбасары Ерлан Мәдиев, аудандық полиция бөлімі бастығының міндетін атқарушы Жанат Рахметов, аудан әкімінің орынбасары Азамат Шәріпов қатысты.

сақтаудың маңыздылығын түсіндірді, сонымен қатар балалар мен ата-аналармен жолдардан қауіпсіз өту тақырыбында әңгімелесулер өткізді.

Сонымен қатар, мектеп аумағында «Жолда қабылдау» пункті жұмыс істеп, онда Булаев қаласының тұрғындары облыстық және аудандық полиция

өкілдеріне өз сұрақтарын қойып, жергілікті полиция мен көші-қон қызметтерінің салалары бойынша жауаптар алды.

Бұл шуақты күн, әсіресе, балалар үшін есте қаларлықтай болды. Себебі, пайдалы кеңестерден басқа, олар үшін шығармашылық конкурстар, жол қозғалысы ережелері бойынша

сабақтар және басқа да іс-шаралар ұйымдастырылды.

Мереке соңында конкурстарға қатысқан барлық оқушыларға тәттілер таратылып, ұйымдастырушылар атынан алғыс білдірілді.

Сондай-ақ, акция барысында полициялер оқушылардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін қажетті техникалық құрал-саймандармен жабдықталған мектеп-гимназияның қауіпсіздігін тексерді.

Эльмира САПАРБАЕВА, суреттерді түсірген автор.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНА ҚЫЗМЕТ ЕТЕМІН!

КҮЗДЕ АУДАННАН 30 ЖІГІТ ӘСКЕРГЕ ШАҚЫРЫЛАДЫ

- 2 қыркүйектен бастап елімізде күзгі әскерге шақыру науқаны басталды, ол желтоқсанға дейін жалғасады. Өңірден әскер қатарына алынған жігіттер еліміздің барлық дерлік өңірлерінде мерзімді әскери қызмет атқарады. Алғашқы 10 адам 13 қыркүйек күні Алматы облысына аттанды. Олар шекара қызметінде әскери борышын өтейді. «Әскери қызмет және әскери қызметшілердің мәртебесі туралы» Заңның 30-бабының негізінде

Биыл күзде облыстан 500-ге жуық жігіт әскер қатарына алынуы тиіс болса, соның ішінде Мағжан Жұмабаев ауданынан - 30 адам әскерге шақырылмақ. Көктем кезінде мерзімді әскерге шақырылған 18 мажандық ер азамат еліміздің әр өңірінде абыройлы қызмет атқарып жүр. Күзгі науқанда облыстан алғашқы топ Отан алдындағы борышын өтеу үшін Алматыға аттанып үлгерді. Облыстық қорғаныс істері жөніндегі департаменттің мерзімді әскери қызметке шақыру бөлімінің бастығы Әнуар Ибраевтың айтуынша, қазіргі уақытта облыста 14 мыңнан астам жігіт әскерге шақырылушы ретінде есепке алынған.

шақыру қағазын алған азамат көрсетілген күні жергілікті әскери басқару органына келуге міндетті. Себебі ол әскери есепте тұр. Әскерге шақырылушы медициналық комиссиядан өтіп, әскери қызметке жарамдылық дәрежесін анықтағаннан кейін мерзімді әскери қызметке шақыру туралы шешім қабылданады. Кейіннен әскери топ құру үшін облыстық жиын пунктіне жеткізіледі, - дейді Әнуар Ибраев.

Маманның айтуынша, қазіргі уақытта өңірде 743 адам әскерге барудан қашып жүр. Оларға іздеу жарияланған.

- Біз ұчаскелік полицейлердің көмегімен олардың жүрген жерін анықтаймыз. Жалпы әскерге барудан қашқандарға қылмыстық және әкімшілік жаза

қарастырылғанын еске салғым келеді. Белгіленген күні келмесе 5 айлық есептік көрсеткіш мөлшерінде айыппұл салынады.

Ал медициналық тексерістен өтуге бармаса әскерге алады немесе 3 айлық есептік көрсеткіш мөлшерінде айыппұл қарастырылған. Заңдық негізсіз әскерге барудан қанша, 1 мың айлық есептік көрсеткіш мөлшерінде айыппұл салынады немесе 400 сағатқа қоғамдық жұмысқа тартылады. Сондай-ақ 1 жылға дейін бас бостандығы шектелуі немесе осы аралыққа бас бостандығынан айырылуы мүмкін, - дейді Әнуар Ибраев.

Әскерге баруды ынталандыру мақсатында елімізде «Әскери міндетті 2.0» жобасы жүзеге асып жатыр. Ол

бойынша сарбаздарға бірқатар жеңілдік қарастырылған.

Қорғаныс министрлігі мен Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі әскерге шақырылған немесе әскери қызмет өткіріп жатқан қарыз алушыларға банктік несиелер мен шағын несиелер бойынша төлемдерді кейінге қалдыру бойынша іс-шаралар алгоритмін әзірледі. Ол арқылы әскери борышын өтеушілер қарызын өтеулен уақытша босатылады.

Сондай-ақ 2022 жылы Қорғаныс министрлігі еліміздің 70-тен астам жоғары оқу орнымен ынтымақтастық туралы келісімге қол қойды.

Білім беру ұйымдары мерзімді әскери борышын өтеген азаматтарды тегін оқытады.

5-ШІ ДҮНИЕЖҮЗІЛІК КӨШПЕНДІЛЕР ОЙЫНДАРЫ АЯҚТАЛДЫ

«Қазанат» ипподромы маңындағы этноауылда 100-ден аса мәдени іс-шара ұйымдастырылды. Еліміздің барлық өңірінен жиналған өнерпаздар күнделікті концерттер, ауылшаруашылығы жәрмеңкелерін, көрме, айтыс сайысын өткізді. Белгілі фотожурналист Джимми Нельсон киіз үйі үшін фотостудия құрды. Сондай-ақ, UNESCO, UNICEF, Alageum киіз үйлері тірілді.

21 спорт түрі қамтылған сайыстар алты күн бойы 6 түрлі нысанда өтті: «Қазанат» ипподромы, «Арғымак» спорт алаңы, этноауыл, Жақсылық Үшкөпиров атындағы жекпе-жек сарайы, «Алау» мұз сарайы. 5-ші Дүниежүзілік көшпенділер ойындарын ұйымдастыру дирекциясы әдепкіде, этноспорттың 21 түрі бойынша 97 медаль жиынтығы сарапқа салынады деп жариялаған болатын. Шетелдік құрамалардың өтінші бойынша жарыс барысында дәстүрлі садақ атудан қосымша «пут», «қалқан» және «жамбы» нысаналары бойынша қыздар сайысы қосылып, медаль жиынтығы 100-ге жетті. Қазақстан спортшылары 112 медальмен көш бастады. Оның 43-і алтын, 32-і күміс және 37-сі қола жүлде.

Екінші орынды Қырғызстан ойыншылары еншіледі. Қырғыз спортшыларының қоржынына 65 медаль түсті. Оның 19-ы алтын, 21-ң күміс және 25-і қола медаль.

Медаль саны бойынша үшінші орынды Ресей спортшылары иеленді. 12 алтын, 12 күміс және 25 қола – жалпы 49 медаль жеңіп алды.

Ойындарға қатысушылардың көбі – Қазақстандықтар. Елімізден - 195, Қырғызстаннан - 172, Ресейден - 144 спортшы қатысты.

Қатысушылар мен қонақтарға 1600-ге жуық волонтер көмектесіп жүрді. 13 қыркүйек күні Этноауылда

8-13 қыркүйек күндері Қазақстан астанасында 5-ші Дүниежүзілік көшпенділер ойындары өтті. 5-ші Дүниежүзілік көшпенділер ойындары аясында алта бойы 21 спорт түрінен сайыстар, «Көшпенділер ғаламы» этноауылында мәдени шаралар, ғылыми бағдарлама шеңберінде «Көшпенділер: тарих, білім, сабақтар» атты ғылыми-практикалық конференция ұйымдастырылды. Дүбірлі додаға 89 мемлекеттен 2800-ге жуық спортшы қатысты.

өткен жабылу рәсіміне спортшылар қатысты. Оларды 1000-ға жуық волонтер мен этноауыл қонақтары қошеметпен қарсы алды. Жиында Дүниежүзілік этноспорт конфедерациясының президенті Нежмеддин Біләл Ердоған, Қазақстанның Туризм және спорт министрі Ербол Мырзабасынов, Қырғызстан Республикасының Мәдениет, ақпарат, спорт және жастар саясаты министрі Алтын-

бек Мақсұтов, 5-ші Дүниежүзілік көшпенділер ойындарын дайындау және өткізу дирекциясының жетекшісі Наиль Нұров сөз сөйледі. 6-шы Дүниежүзілік көшпенділер ойындары Қырғызстанда өтеді. Бұл туралы Нежмеддин Біләл Ердоған салтанатты жиын барысында хабарлады. Ол көшпенділер ойындары Қырғызстанға оралатынын айтып, Алтынбек Мақсұтовқа ДКО символы – торсықты табыста-

ды. V Дүниежүзілік көшпенділер ойындарында солтүстікқазақстандық спортшылар да бақ сынағанын айта кеткен жөн.

Көшпенділер ойындарында «Қызылжар арландары» клубының мүшесі Мейіржан Берекетов қазақша күрестен 60 келі салмақта өнер көрсетіп, чемпион атанды.

Содан кейін «бес асықтан» солтүстікқазақстандық спортшы Сәния Әскер де жеңіс тұғырының

ең биігіне көтерілді. Жерлесіміз командалық сында топ жарды. Бес асықтан ұлттық құрама «А» тобында қарсылас шақ келтірмей, алғашқы артымен астық сынаға жолдама алған. Финалда қазақ қыздары Ресеймен бақ сынасты. «Алау» мұз айдыны кешенінде өткен ойында отандық спортшылар қарсыластарын 3:0 есебімен тізе бүктірді.

Көшпенділер ойындарының соңғы жарыс күні аузымен құс тістеген жүйріктер шығып, 11 шақырымға созылған құнан бөйгеде 15 сайгүліктің ішінен жерлесіміз Біржан Шаймерденовтің «Қамысқұлағы» мөреге оқ бойы озық келді. Тұлпарды тізгіндеген шабандоз - Әмір Серік еді.

Айта кету керек, аудан әкімі Рахат Смағұловтың қолдауымен құрамында мағжандық қолөнер шеберлері бар делегация Астана қаласында өткен 5-ші Көшпенділер ойынына барып қайтты. Ағаш шебері Болатбек Қалдыров ағаштан жасалған астауларын елге паш етсе, темірден бұйым жасайтын шебер Дмитрий Нападов өз қолынан шыққан дүниелерін ұсынды.

Сондай-ақ белгілі қолөнерші Мейрам Рыспаев пен Қанат Исеков те қонақ ретінде барып, еліміздің түкпір-түкпірінен келген қолөнер шеберлерінің ұлттық нақыштағы бірегей еңбектерін тамашалап, ой түйіп, тәжірибе алмасып келді.

Аудандық ішкі саясат, мәдениет және тілдерді дамыту бөлімінің басшысы Сәуле Нұрқайдарованың бастамасымен ұйымдастырылған естен кетпес саяхат керемет өтіп, бәріміз үлкен әсер алдық. Көшпенділер мәдениетін, ойындарын, тұрмысын, салт-дәстүрлерін өз көзімен көргеннен не жетсін, шіркін!

Еркін ТӨЛЕГЕН,
суреттерді түсірген автор.

ҰЛТТЫҚ СПОРТ ОЙЫНДАРЫ ҰЛЫҚТАЛҒАН КҮН

Жарыс Батыр Баян атындағы дене шынықтыру-сауықтыру кешенінде өтіп, оған Булаев қаласы мен ауылдық округ спортшылары қатысты.

Ұлттық спортты насихаттауға, салауатты өмір салтын ұстануға және отансүйгіштік қасиеттерді нығайтуға бағытталған жарыс қорытындысы бойынша асық атудан 3-ші орынды Әділбек Жүкенов (Ноғайбай би а/о) иеленсе, 2-ші орынды Алтынбек Нығметолла қанжығасына байлады, ал

Өткен аптада аудандық дене шынықтыру және спорт бөлімінің бастамасымен 5-ші Көшпенділер ойынына қатысып жатқан спортшыларды қолдау мақсатында асық ату, бес асық және мас-рестлингтен аудандық жарыстар болып өтті.

1-ші орынды Сансызбай Ғабдуллин (екеуі де – Лебяжье а/о) жеңіп алды.

Бес асықтан Гүлмира Тұрғанбекова (Возышен а/о) қола медаль иегері атанса, Гүлсифат Қыраубаева (Медвежка а.) күміс жүлдені ұтып алды, Айгүл Қапарова (Булаев қ.) алтыннан алқа тағанды.

Мас-рестлинг бойынша 80 келіге дейінгі салмақта 3-ші орын Әлихан Ахметов (Ноғайбай би а/о) бұйырды, 2-ші орын Руслан Пайзиевтің (Лебяжье а/о) еншісінде кетсе, 1-ші орын алған Григорий Каско (Булаев қ.) жарыс жеңімпазы атанды. 80 келіден жоғары салмақта Евгений Киреев

(Алтын дән а/о) қола медальды иеленді, Роман Дударев (Молодоговардейское а/о) күміс жүлдеге қол жеткізді, ал Сағынтай Майлашев (Булаев қ.) жарыс чемпионы атанды.

Барлық жеңімпаздар мен жүлдегерлер дипломдармен және медальдармен марапатталды.

Қанат МҮСАТАЕВ,
аудандық дене шынықтыру және спорт бөлімінің басшысы.

МАҒЖАН ЖҰМАБАЕВ - ПОЭЗИЯ ЖҰЛДЫЗЫ

Мағжан – Абай поэзиясының өшпес маңызын бірден танып, оны «хакім» деп атаған, ұлы ақынның «мың жыл жұтса демі кетпес» сөзін дамытып кеткен ақын. Өз поэзиясының алғашқы қадамдарынан бастап ақтық демі біткенге дейін ұлт-азаттық тақырыпты үзбей қозғаған, оны өз поэзиясына өзек еткен. Бастапқы кезде туған жердің табиғатын тамашалаудан барып, қайран жерім деп кіндік қаны тамған сұлу өлкені жаулап жатқандарға қарсы наразылықтың оты болып тұтанды. Халқымен бірге күйзелді, толғанды, ел мен жер тағдырына қатты алаңдады. Ақын туған елін сүйді, туған жерді жүрегіне жақын тұтты. Халқына азаттық өмір тілеген ақын туған елінің өткен тарихына үнемі көз жіберіп отырған. Сол арқылы тарихи шындықтың бетін ашты. «Өткен күн» атты өлеңінде Еділ мен Ертістің арасын жайлаған қазақтың бір көздегі даласын, көкорай шалғынды жайлауын, көлдерін, алаңсыз күн кешкен тұрмысын, қаһарман батырларын, салт-дәстүрін мақтан ете отырып:

Өткен күнді ойласам,
Ойға терең бойласам,
Кешегі қайран қазақтың
Сәулеті мен дәулеті
Көз алдыма келеді, - деп одан әрі осы тіршіліктің шырқы бұзылғанын баяндайды. Ақын жырларында болашаққа сенім мол.

Не көрсем де алаш үшін

Мағжан – қазақ поэзиясының шешен жұлдыздарының бірі. Азан өсірді, халқының тәуелсіз ел болған қалтын көруге ұмтылған, сел жесіде бар күшімен де, жүрегіңдегі жырымен де күреске білген қайраткер ақын. Мағжан – күдіксіз, жауынды, тасқайды талпанымен негізсіз аса бір нағыз, ерлі, жарасымды табиғаттың суретшілерімен дара тұрған ақын. Ол біздің рухани өміліміздегі қиярдап көзге түсетін, көрген көз сүйсінетін шығармалардың бірі. Сондықтан қазақ әдебиетін ерекше сөйлем, бай сезінімен, суретшілікпен алып келген Мағжан шығармаларын оқып-үйрену өте маңызды. Жүсімбаев Айтмухаметов Мағжан ақындығына былай баға берген: «Мағжан – алдымен сыршыл ақын. Ол жүректің қебызын шерте біледі. Мағжан не жасса да сырлы, көріскел, сөнді жазды».

көргенім,
Маған
өлгенім!

атақ ұлтым үшін
- деген жолдарда
ұлтына, халқына деген шексіз

махаббаты сезілсе:
Қалың елім, қалың қара
ағашым,

Қайраты мол, айбынды ер,

алашым! – деген жолдардан
ертеңгі болашақтан үміті,
қалай болғанда да қиындықтың
артында азат күндер келетініне

сенімі көрінеді. Ақын нені жырласа да ерекше махаббатпен, шынайы жүрекпен жырлайды. Мағжан – қазақ өлеңінің көркіне көрік қосқан ақын. Өз өлеңдерінде қарапайым өмір құбылыстарын өсем суретке айналдыра жырлайды. Мағжан поэзиясының тақырыбы да әр алуан. Өзі өмір сүрген кезде Мағжан жырламаған тақырып жоқ деуге болады.

Ұлтының қамын ойлаған ақын өлеңдерінің тақырыптары әртүрлі болса да, барлығынан бірдей ел тағдыры көрініс береді. Мағжан поэзиясы өзін туғызған уақыттың аясында қалып қойған жоқ. Оның сыршыл лирикасы әлі талай жүректің тебіренері айқын. Мағжанның шыншыл да, өткір де жырлары бүгінгі заман әдебиеті үшін қызмет ете бермек. Мағжан Жұмбаев – заманның ауқымды мәселелерін көркем кестелеген, мөлдір лириканың хас шебері болса, оның шығармалары – қазақ әдебиетінің биік шыңы, жарық жұлдызы. Оны танып, қастерлеу, өскелең ұрпаққа жеткізу – біздің борышымыз.

Мағжанның алғашқы мұғалімі – Ахмеддин Аханов тегі башқұрт. Ол балаларға шығыс тілдері мен әдебиетінен, арифметика мен жағрапиядан сабақ берді. Мағжан басқа балаларға қарағанда жақсы оқитын. Бекен Мағжанды 1905 жылы Қызылжар қаласындағы «Шалақазак» медресеге оқуға береді. Мағжан медресені 17 жасында жақсы үлгерімен аяқтап, араб, парсы, түрік, татар тілдерін, сол тілдердегі әдебиеттермен де шұғылданған. Мәдени орталықтың жақындығын Мағжан ерте сезініп, қыс айларда қазақтың атақты ақыны «Оян қазақ» деп ұрандатқан Міржақып Дулатовтан орыс тілін үйренеді.

Сөкенге келетін болсақ, ол бірден орысшаны үйренуге мәжбүр болған. Талапты баласын Сейфолла қазақтар Нілді, орыстар – Успенск деп атайтын қияндағы кен ондірісіне барып жүрген Әкілдіктің шаңасына салып жібереді. Ол өз кезегінде кенсе қызметкері Лаврентийдің қолын ұзартсын, қора-қопсыны газарта жүріп Марфа Тимофеевдандан орысша үйренсін, мектепке түсуге дайындалсын деп 1904 жылы орыс жаңуына өкеп тапсырады. 1905-1906 оқу жылында орыс-түзем мектебіне түсіп, Нилді заводты жұмысшыларының 1905 жылы 9 желтоқсандағы ереуілін көреді. 1908 жылы Ақмолаға келіп, приход мектебін тамамдап, қалалық үш сыныпты 1913 жылға дейін оқиды.

Ал Мағжан Қызылжардан кейін бүкіл Ресей империясындағы мұсылман медресесінің ең жоғарғысы Уфадағы «Галияда» 1911-1912 жылдар оқып, 1913 жылы Омбы оқытушылар семинариясының дайындық сыныбына қабылданады. Тағдыр айдауымен қазақтың ғұлама екі ақыны Омбы семинариясында кездескен. Мағжан Сөкеннен бір жас үлкен, өмірден көргені де мол болатын. Екі ақынның оқитын сыныбы, жататын бөлмелері бөлек болғанмен семинарияда, ойын-сауық кештерде, жиі кездесіп жүретін.

Сөкен 1916 жылы, ал Мағжан 1917 жылы 10 мамырда оқуды аяқтаған болатын.

Мағжанның 1912 жылы «Шошпан» атты өлеңдер жинағы, Сөкеннің «Өткен күндері» 1914 жылы жарық көреді.

Мағжан да, Сөкен де 1917-1919 жылдар аралығында абақтыға қамалып біраз уақыт қиыншылық көрді. Мағжан 1917 жылы қазан айынан 1918 жылы мамыр айына дейін «Үш жүз» партиясының әлегімен Омбының түрмесінде қамауда болды. Сөкен 1918 жылы маусым айынан 1919 жылы наурыз айының соңына дейін талай азапты күндерді басынан өткізіп, соңында Омбы түрмесінен қашып шығады. Екі

Қазақ әдебиетінде шешуші тәпай келе жатқан мәселенің бірі – Мағжан мен Сөкеннің қарым-қатынасы. Мағжан мен Сөкен өрта жүздің арғындары: Мағжан Атығай ішіндегі Өтеміс тармағынан тараған Шонаяқты ұрпағы Жұмабайдың баласы Бекеннен туған. Шешесі Гүлсім - Әмір деген саудігердің қызы. Сөкен болса Қуандықтың Қаратоқа руынан Мырзахмет баласы Жәнібектің келжесі Оспанның Сейфолласынан туған. Шешесі Жамал - Алтайдың Алсай руындағы Тынышбайдың қызы. Мағжан болса Сібірдің қалың орманының Салтүстік Қазақстан облысындағы Мағжан Жұмбаев ауданы Сасықкөл маңында жайлаған ауылда дүниеге келді. Ал Сөкен Сарыарқаның Ор, Оба, Көктікөл деген аймақтың өзен-көлі, таулы-тасты өңірдегі Қарашілік қыстауында туған. Мағжан Ресеймен іргелес аймақтағы мәдени орталық Омбы мен Қызылжарда балалық шағын өткізсе, Сөкен қазақ даласында ұшқан құстың қанаты талатын сайын сахарда ойпақ салды.

МАҒЖАН МЕН СӨКЕН

ақын да абақтыда отырғанда «Сағымдым» атты өлең жазыпты. Олардың өлеңдерінің тақырыбы да, мазмұны да ұқсас. Мағжанның «Сағымдым» өлеңі: Абақтыда айды, күнді жаңылдым, Сарғайдым ғой сар даламды сағымдым. «Қарашығым, құлыным!» деп зарлаған, Алмастағы зорлы анамды сағымдым. Алтын күнді, кара жерді сағымдым, Жан жолдасым – жүйрік желді сағымдым.

Асау тайдай еркелетіп өсірген, Ағайынды, туған елді сағымдым... Қазағымды, қалың елді сағымдым Сарыарқамды – сайран жерді сағымдым. Балдай бұлақ, мөлдір күміс көбікті, Арқадағы айдын көлді сағымдым. Сөкеннің «Сағымдым» өлеңі: Қайырымды қалың елі бар, Сарыарқа сары бөлі бар.

Өрісті шалқар көлі бар, Сағымдым мен қырымды... Айналдым – толған өсірген, Ақ сүтін беріп кешірген. Тағстамайтын есінен, Сағымдым ғаріп атамды. Таулары биік қиялы, Орманы шалқын миялы. Жылқы, қой, сиыр, түйелі Жеңе алмас бірақ еш пенде.

Қамауда қанша қиыншылықты бастарынан өткерсе де, елін, жерін сағынса да, екі ақынның да рухтары жығылмағанын мына өлең шумақтардан көрінеді: «Отырмын күзет – қамауда, Душпаннан тәнім жеңілді. Жеңе алмас бірақ еш пенде Асау еркін көңілді», - деп Сөкен болатын шымырланса, «Не көрсем де алаш үшін көргенім,

Маған атақ ұлтым үшін өлгенім! Мен өлсем де алаш өлмес көркейер, Істей берсін қолдарынан келгенім!» - деп Мағжан жаудан жеңілмейтініне сенетінін жазған.

Екі ақын да өз ана тіліне – қазақ тіліне зор көңіл бөлген. Мағжан 1922 жылы жазған «Қазақ тілі» өлеңінде:

Ерлік, елдік, бірік, қайрат, бақ, ардың – Жауыз тағдыр жойды борін не бардың... Алтын Күннен бағасыз бір белгі боп, Нурыз жұлдыз – бабам тілі, сен қалдың! Жарық көрмей жатсаң да ұзақ кең тілім, Таза, терең, өткір, күпті кең тілім. Таралған түрік балаларын бауырына, Ақ қолыңмен тарта аласың сен тілім - деп болашақтан зор үміт күтіп, армандап кеткен болатын.

Сөкен бүгінге дейін толық шешілмей келе жатқан қазақ тілі мәселесін 1923 жылғы 9 маусымда «Кенес істерін қазақша жүргізу керек» деген атақты мақаласын жариялады. 25 маусым күні «Кенесерде істі қазақ тілінде жүргізуге кірісу» деген екінші мақаласын жариялады. 1923 жылдың 22 қарашасында Орталық Атқару комитетінің декретін қабылдады. Кенесерде істерді қазақ тілінде жүргізу бүкіл республика көлемінде 1924 жылдың 1-ші шілдесінен басталатын болды. Голшөкеин келгеннен кейін бұл іс тоқтап қалған болатын.

Қазір бұл мәселе қайта көтеріліп отырғанына қуанамыз. Әдебиеттанушы Мүсілім Базарбаев «Біз Сөкенді қалай түсінеміз?» деген мақаласында: «Халық мынау Сөкен екен, анау Мағжан екен деп айырған жоқ. Айырған – большевиктер. Бір ұядан ұшқан екеуі де екі түрлі жолмен өсіп, бекіп, танылса да сол жолдары трагедиялық нүктеге келіп қиыншылай ма?»

Жұмартып айтқанда, біреуі әдебиеттің оны, екіншісі солы сияқты ұғынып келді. Ал екеуінің де жазықсыз жазаланғанын біле тұрып, олардың сонда айырмашылығы неде, қайда деген сұрақ қою алмадық.

Біреуі ақталып, екіншісі қара күйеде қала беруі жауап тілемейтін түсінікті жай деп ұғылды. Шындығында, тағдыры да, шығармашылығы да бір алтын теңгенің екі жағындай бірін-бірі толықтыратын жандар емес пе?» - деп жазған болатын.

Ендеше Мағжан да, Сөкен де ұлтмыздың мақтаныштары, ұлы ақындары деп, бірінен бірін ажыратпай, қазақтың қос армысы деп бағалауымыз қажет.

Айгүл ЖҮНІСПАЕВА,
«Мағжан Жұмбаев мұзейі»
филиалының директоры.

АЭС САЛУ МӘСЕЛЕСІ БОЙЫНША ЖАЛПЫҰЛТТЫҚ РЕФЕРЕНДУМ

ЭНЕРГИЯ ТЕЖЕЛСЕ, КӨРСЕТКІШ ҚҰЛДЫРАЙДЫ

Атом электр стансасы салынбаса, еліміз энергетикалық қауіпсіздікті қамтамасыз етуде күрделі қиындыққа тап болуы мүмкін. Бүгінде электр энергиясы негізінен тым ескіріп кеткен, сол себепті қомақты инвестицияға мұқтаж көмір стансаларында өндіріліп жатыр. Жаһандық декарбонизация және парниктік газ шығарындарын азайту жөніндегі міндеттемелер тұрғанда көмір өндірісіне қаржы құюдың қисынсыз екені тағы белгілі. Енді АЭС сияқты баламалы энергия көздерінсіз ел энергия тапшылығы, генерациялаушы қуат құрылымындағы төнгеріссіздік және халықаралық экологиялық міндеттемені орындай алмау қаупіне ұшырайды. Онда жағдай оңайға соқпаса анық. «Қазақстанның электроэнергетикалық қауымдастығының» төрағасы Талғат Темірхановтың айтуынша, ел халқының тең жарымын құрайтын оңтүстік аймақтарда электр энергиясының тапшылығы 50 пайызға жетті.

«Ол аймақта максималды тұтыну жүктемесі – 4 500 МВт, ал шығарылым 2 100-2 200 МВт шамасында. Дәл осыншама электр энергиясы (2 400 МВт) өлі жетіспейді екен. Оңтүстік жетіспейтін электр қуатын елдің солтүстігінен келетін үш электр желісі арқылы алады. 500 кВт өзе желісінің деректері шамадан тыс жүктелген. Енді одан көп көлемдерді жібере алмайды. Сондықтан ең дұрысы, елдегі барлық энергия тапшылығын жабу үшін оңтүстік аймаққа жетіспейтін 2 400 МВт-ты жабу мақсатымен

атом электр стансасын орнату қажет», дейді ол.

Елдегі көмір зауыттарының басым бөлігі 50 жылдан астам уақыттан бері жұмыс істеп тұр. Бұл олардың өбден тозуына әкеледі. Мұндай стансалардағы жабдықтың тозу деңгейі сыни деңгейге жетеді. Кейде 100%-ға дейін жақындайды. Оның көпшілігі күрделі жаңартуды немесе толық ауыстыруды қажет етеді.

«Тозудың бұл жоғары деңгейі апаттың жиілеп, көбеюіне, электр қуатын өндіру тиімділігінің төмендеуіне әкеліп тірейді. Соңғы жылдары ірі апаттарды көрдік. Апат салдарынан электр қуатын үзіле берген соң, жетіспейтін қуатты Ресейден импорттауға көштік. Ол жақтан сатып алу бағасы қымбат. Мұның бәрі түпкілікті тұтыну үшін тарифтің қымбаттауына әлп елеледі», дейді қауымдастық төрағасы.

Ал АЭС-тің 1 ГВт қуаттылығы жылына 5,9 млн тонна көмір немесе 2,2 млн тонна мазут, әйтпесе 2,6 млрд текше метр газ үнемдеуге мүмкіндік береді. Бұл органикалық отынның жануынан пайда болатын орасан зор зиянды газдардың бөлінуіне, жылына 830 мың тоннаға дейін (көмір стансасы) қатты тұрмыстық қалдықтардың түзілуіне жол бәрмейді.

Көмірмен жұмыс істейтін электр стансаларын жөндеуге жұмсалатын жыл сайынғы шығындар өртүрлі. Бірақ ескі зауыттардың жұмысын жалғастыруға орта есеппен миллиардтаған теңге қажет. Көп жағдайда

Ел ертеңі қандай боларына таңдау жасайтын күн таяп қалды. Егер АЭС-тен бас тартсақ, алдағы уақытта қандай қиындықтарға тап боламыз? Бұл сұрақ көптің көкейінде жүргені анық. Себебі энергия көзі тапшы мемлекетте барлық сала бойынша даму тежеліп, экономикалық көрсеткіштер құлдырай бастайды.

Бұл көрсеткіш бұрын жабдықтың салынған шығындарға және стансаның масштабына байланысты. Бұл шығындарға тұрақты жөндеу, ескірген жабдықты ауыстыру және электр энергиясына сұранысты қанағаттандыру үшін қажетті деңгейде өндірістік қуатты ұстау да кіреді.

Жылу-электр стансаларынан қоршаған ортаға тарайтын ластаушы заттар шоғыры аз емес. Мәселен, 1 ГВт энергия өндіру үшін жылу электр стансаларынан ауаға 7-1200 мың тонна аралығында күкірт тотығы, 2-20 мың тонна азот тотығы, 700-1 500 тонна майда күл, 3-7 млн тонна көмірқышқыл газы, 300 мың тоннадан астам күл шығады. Ал жылына шығарылатын 400 тоннаға жуық ұйыт металдың құрамында кадмий, қорғасын, сынап секілді ластаушы заттар бар. Ал АЭС-тен 1 ГВт энергия өндіру кезінде ауаға күкірт тотығы, азот тотығы, майда күл, көмірқышқыл газы, күл мен ұйытты металл секілді химиялық ластағыш заттар тараймайды. АЭС-тің қоршаған ортаға осындай тиімділігі бар.

Халел Досмұхамедов атындағы Атырау университеті Каспий кешенін зерттеу және монито-

ринг зертханасының меңгерушісі Махамбет Құдайбергеновтың пікірінше, АЭС құрылысын жүргізуге халықаралық қағидалар сақталуы қажет.

«Бүгінде халықаралық қаржыландыру институттары көмірге қатысты жобаларға инвестиция салудан бас тартып жатыр. Себебі болашағы жоқ. Ал күн сауіспесі мен жел бірде бар, бірде жоқ. Сондықтан күн мен желді алда тұрған мақсаттарды шешетін тұрақты энергия көзі деп айтуға болмайды. Осының ішінен озып шығатыны – атом энергетикасы. Атом индустриясын дамыту керек. Елімізде салынуы мүмкін атом электр стансасы жаңа талаптарға сай технологиямен қамтылса, құптауға болады», деді ол.

Ал көмір зауыттарын жөндеуге арналған жабдықтар мен бөлшектердің басым бөлігі Ресей, Қытай және Еуропа елдерінен әкелінеді. Елімізде мұндай құрамдас бөлшектер отандық өндірісі өлі тиісті деңгейде дамымаған. Салдарынан стансаларға дербес техникалық қызмет көрсету қиындайды. Көмір зауыттарына инвестиция салу тұрғысынан алғанда, көмір-тексідендіруге бағытталған

халықаралық үрдіске, көмірден бас тартуға байланысты қаржыландыруды тарту барған сайын қиындай түсуде. Қаржы институттары көмір өндіруге қатысты жобаларды қолдаудан көбірек бас тартып жатқаны рас. Бұл стансалардың сатып алу хоспарына сөзсіз әсер етеді.

Қазір АЭС туралы ақпаратты сырттай гана біліп, жағдайдың байыны тереңдей алмай жүргендер де бар. Бұл олардың жалпыхалықтық референдумда дұрыс таңдау жасауына көдергі болады.

«Адамдардың дұрыс таңдау жасауына АЭС салудың пайдасы мен қажеттілігін түсіндіре отырып, ашық ақпараттық науқан жүргізу қажет. Атом энергиясы – энергетикалық тәуелсіздік пен электр энергиясының тұрақты бағасын қамтамасыз ете алатын ең таза және тұрақты энергия көздерінің бірі екенін ерекше атап өткен жөн. Бұл ретте, атом электр стансаларынан бас тартудың қауіп-қатерлері, соның ішінде электр қуатының тапшылығы мен тарифтердің көтерілу қаупі туралы айту керек», деді спикер.

Нұрбай ЖОЛШЫБАЙҰЛЫ.

СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚҚА ҚАРСЫ КҮРЕС

ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ҚАУІПТІ ҚҰБЫЛЫС - ОЛ СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚ

Сыбайлас жемқорлық - қоғамға үлкен қауіп төндіреді, оның әлеуметтік құрылымына, экономикалық дамуына және азаматтардың билікке деген сеніміне нұқсан келтіреді. Бұл жойқын құбылыс өмірдің өртүрлі салаларына әсер етеді, институттардың сеніміне, экономикалық тұрақтылыққа және әлеуметтік әділеттілікке теріс әсер етеді.

Сыбайлас жемқорлықтың таралуы жағдайында қоғам сот төрелігін бұрмалау, бәсекелестікті бұрмалау және кәсіпкерлік қызмет үшін тең емес жағдайлар жасау сияқты күрделі мәселелерге тап болады. Сыбайлас жемқорлық сонымен қатар заңдардың бұзылуына әкеліп соғады және жазасыздықты тудырады, бұл өз кезегінде құқықтық мемлекеттің негізіне күмен келтіреді. Сыбайлас жемқорлықтың негізгі жағымсыз аспектілерінің бірі азаматтардың мемлекеттік институттарға деген сенімін бұзу болып табылады. Сыбайлас жемқорлық Үкіметте, полицияда немесе сот жүйесінде кең таралған тежірібеге ияналғанда, азаматтар бұл институттардың тиімділігін деген сенімін жоғалтады, бұл әлеуметтік наразылыққа және тіпті наразылыққа әкелуі мүмкін. Сыбайлас жемқорлықтың экономикалық салдары да байқалады. Сыбайлас жемқорлық тежірібелері кәсіпкерліктің дамуына көдергі келтіруі мүмкін, бұл бизнес климатын нашарлатады және экономикалық өсуді тежейді. Сыбайлас жемқорлыққа бой алдыра отырып, мемлекет әлеуметтік

бағдарламаларға, білім беру мен денсаулық сақтауға бағытталуы мүмкін қаражатты жоғалтады. Сыбайлас жемқорлық мәселесі әлеуметтік әділеттіліктің бұзылуымен де байланысты. Шешімдер мен мүмкіндіктер қуырттылық пен заңдылыққа емес, пара мен байланысқа байланысты болған кезде, қоғам көптеген азаматтардың теңсіздігі мен құқықтарының бұзылуына тап болады. Сыбайлас жемқорлықты өңсеру құқықтық институттарды нығайтуды, мемлекеттік қызметшілердің жауапкершілігін арттыруды, азаматтық қоғамды жандандыруды және адалдық пен әділеттілікті насихаттауды қоса алғанда, кешенді тәсілді талап етеді. Сондай-ақ, билікті теріс пайдалану мүмкіндігін болдырмау үшін басқару мен бақылаудың ашық тетіктерін енгізу маңызды қадам болып табылады.

Сыбайлас жемқорлықты өңсеру заңнамалық және құрылымдық өзгерістерден бастап жүйелі тәсілді талап етеді. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы тиімді стратегиялар сыбайлас жемқорлық қылмыстары үшін қатаң жазалау шараларын, сондай-ақ тәуелсіз инстанциялар тарапынан бақылау мен мониторингті күшейтуді қамтуы тиіс. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрестің маңызды элементі мемлекеттік органдар мен кәсіпорындардың қызметінде ашықтықты қамтамасыз ету болып табылады. Бюджет, сатып алу, Мемлекеттік қызметшілердің кірістері туралы ақпаратқа жария қол жеткізу қоғам тарапынан бақылауға ықпал етеді және теріс пайдаланудың алдын алады. Этикалық құндылықтарды қалыптастыруға бағытталған білім беру және мәдени бастамалар сыбайлас жемқорлық мәселесіне саналы көзқарасты қалыптастыруда шешуші рөл атқарады. Адалдық пен жауапкершілікке деген ұмтылыс бала кезінен бастап тәрбиеленіп, білім берудің барлық деңгейлерінде сақталуы керек. Халықаралық ынтымақтастық сыбайлас жемқорлықтың жаһандық көріністеріне қарсы күресте де маңызды. Тәжірибеге алмасу, ортақ стандарттарды әзірлеу және бірлескен күш-жігер Халықаралық қоғамды сыбайлас жемқорлықтың алдын алу мен

оған қарсы іс-қимылда нығайта алады. Қазақстан мысалында сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес бағытындағы оң өзгерістерді атап өтуге болады. Сот жүйесіндегі реформалар, сыбайлас жемқорлыққа қарсы органдарды құру және азаматтық қоғамды жандандыру - осының бәрі сыбайлас жемқорлық деңгейін төмендетуге ықпал етеді. Алайда, қоғамның мәдениеті мен құрылымындағы ұзақ мерзімді өзгерістерді қамтамасыз ету үшін қиындықтар қалады және одан әрі күш салуды талап етеді. Электрондық үкіметті енгізу, көптеген процестерді цифрландыру және бизнес үшін жағдайды жақсарту адамның араласуын, демек, сыбайлас жемқорлық қаупін азайтуға бағытталған. Сонымен қатар, сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрестің маңызды бөлігі азаматтық қоғамды қолдау және қоғамдық бақылауды ынталандыру болып табылады. Мысалы, сыбайлас жемқорлық фактілерін анықтауда және ашуда Қоғамдық қозғалыстар мен тәуелсіз БАҚ-тың белсенді рөлі қоғам алдындағы жауапкершіліктің қосымша деңгейін тудырады. Оң қадамдарға қарамастан, қиындықтар сақталады және институттардың сенімділігі мен тұтастығын қамтамасыз ете отырып, оларды нығайтуды жалғастыру маңызды. Халықты сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетке оқыту жөніндегі шараларды күшейту және жастарды осы процеске тарту да негізгі аспектілер болып табылады.

Айта кету керек, қазіргі қоғамдағы сыбайлас жемқорлық проблемасы жүйелі және тұрақты тәсілді талап ететін көп қырлы құбылыс болып қала береді. Қазақстанда сыбайлас жемқорлыққа қарсы күреске бағытталған бірқатар инновациялық бастамалар жүзеге асырылуда, бірақ бұл проблеманы тиімді өңсеру үшін заңнамалық және институционалды өзгерістерге гана емес, қоғамдағы мәдени өзгерістерге де назар аудару қажет. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрестің маңызды аспектілерінің бірі азаматтардың құқықтық сауаттылығын арттыру болып табылады. Бұған жүйелі білім беру және халықты сыбайлас жемқорлық

әрекеттерінің ережелері мен салдары туралы хабарлар ету арқылы қол жеткізуге болады. Білім беру бағдарламалары мен науқандар азаматтар арасында сыбайлас жемқорлыққа қарсы дүниетанымды қалыптастыруға ықпал етуі мүмкін, бұл өз кезегінде сыбайлас жемқорлық тежірібелерін таратуға жарамсыз ортақ құруға ықпал ететін болады. Сондай-ақ, сыбайлас жемқорлық қылмыстары туралы ақпарат беруші ретінде әрекет ететін адамдарды қолдау және қорғау маңызды аспект болып табылады. Ақпаратты көпшілікке жеткізудің және сыбайлас жемқорлықты батыл анықтайтындардың беделі мен қауіпсіздігін қорғауды қамтамасыз етудің тиімді тетіктерін құру қоғам тарапынан бақылау жүйесін құруға ықпал етеді. Сонымен қатар, сыбайлас жемқорлық істеріне тәуелсіз сот бақылауын қамтамасыз ету және тұтастай алғанда құқықтық тәртіпті нығайту үшін сот төрелігі мен полиция жүйесіндегі реформаларды жалғастыру маңызды. Мемлекеттік құрылымдардағы ашықтық пен ашықтықты арттыруға бағытталған процестер де сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес үшін жағдай жасауда шешуші рөл атқарады. Билік органдары мен кәсіпорындарда сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттарды әзірлеу және қолдану сияқты институционалды шаралар да сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылдың тиімді құралы бола алады. Бұл стандарттар Сыбайлас жемқорлыққа қарсы қағидаларды бұзған жағдайда этикалық нормаларды, тексеру тетіктерін және санкцияларды қамтуы мүмкін.

Қорытындылай келе, қазіргі қоғамдағы сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес мәселесі заңнамалық, институционалды, білім беру және мәдени шараларды біріктіретін кешенді тәсілді қажет етеді. Қазақстан осы бағытта қадамдар жасауда, бірақ адал және әділ қоғам құру үшін күш-жігерді нығайтуды жалғастыру маңызды.

Әсел БАЛТАШ,
Петропавл қаласының өкімшілік құқық бұзушылық жөніндегі мамандандарылған соты өкімшісінің басшысы.

ЭРКІМНІҢ
ДАУЫСЫ МАҢЫЗДЫ!

✓ 6 қазан
октябрья

ВАЖЕН ГОЛОС
КАЖДОГО!

РЕФЕРЕНДУМ

www.election.gov.kz

Дүйсенбі, 23 қыркүйек	Сейсенбі, 24 қыркүйек	Сәрсенбі, 25 қыркүйек	Бейсенбі, 26 қыркүйек	Жұма, 27 қыркүйек	Сенбі, 28 қыркүйек	Жексенбі, 29 қыркүйек
QAZAQSTAN	QAZAQSTAN	QAZAQSTAN	QAZAQSTAN	QAZAQSTAN	QAZAQSTAN	QAZAQSTAN
06.00 ӘНУРАН. 06.05 «ЖӨДІГЕР». 06.30, 04.00 «ІНЖУ-МАРЖАН». 07.00 ТАНШОЛПАН. 10.00, 14.00, 17.00, 20.00, 00.10 АҚПАРАТ. 10.10, 18.00 Т/Х «ЗЕЙНЕП». 11.10, 19.00 Т/Х «КОЛ СОЗҒАН ҮМІТ». 12.10, 02.30 «ТАТУ-ТӨТТІ». 14.10 АПТА. 15.00 ЖАҚСЫЛЫҚ ЖАСА. 16.00 Т/Х «ЗАМАНДАСТАР». 17.10 ҚЫЗЫҚ ЕКЕН. 20.30, 00.40 АШЫҚ АЛАҢ. 21.25 Т/Х «СЕН ҚАСЫМДА БОЛМАСАН». 22.15 Т/Х «ӨГЕЙ ӨМІР». 23.10 «1001 ТҮН». 01.25 САНА. 04.40 АУЫЛДАСТАР.	06.00 ӘНУРАН. 06.05 «ЖӨДІГЕР». 06.30, 10.00, 14.00, 17.00, 20.00, 00.10 АҚПАРАТ. 07.00 ТАНШОЛПАН. 10.10, 18.00 Т/Х «ЗЕЙНЕП». 11.10, 19.00 Т/Х «КОЛ СОЗҒАН ҮМІТ». 12.10, 02.50 «ТАТУ-ТӨТТІ». 14.10 АҚОРДА. 14.20, 01.25 ӘЛЕМ ЖӨНЕ БІЗ. 14.40, 04.15 АЭС. 15.00, 21.25 Т/Х «СЕН ҚАСЫМДА БОЛМАСАН». 16.00 Т/Х «ЗАМАНДАСТАР». 17.10 ҚЫЗЫҚ ЕКЕН. 20.30, 00.40 АШЫҚ АЛАҢ. 22.15 Т/Х «ӨГЕЙ ӨМІР». 23.10 «1001 ТҮН». 01.45 САНА. 04.40 АУЫЛДАСТАР.	06.00 ӘНУРАН. 06.05, 04.40 «ЖӨДІГЕР». 06.30, 10.00, 14.00, 17.00, 20.00, 00.10 АҚПАРАТ. 07.00 ТАНШОЛПАН. 10.10, 18.00 Т/Х «КОЛ СОЗҒАН ҮМІТ». 12.10, 02.50 «ТАТУ-ТӨТТІ». 14.15, 01.25 ҚОС ПАЛАТА. 14.35, 04.15 АҚСАУЫТ. 15.00, 21.25 Т/Х «СЕН ҚАСЫМДА БОЛМАСАН». 16.00 Т/Х «ЗАМАНДАСТАР». 17.10 ҚЫЗЫҚ ЕКЕН. 20.30, 00.40 АШЫҚ АЛАҢ. 22.15 Т/Х «ӨГЕЙ ӨМІР». 23.10 «1001 ТҮН». 01.45 САНА. 04.55 АУЫЛДАСТАР.	06.00 ӘНУРАН. 06.05 «ЖӨДІГЕР». 06.30, 10.00, 14.00, 17.00, 20.00, 00.40 АҚПАРАТ. 07.00 ТАНШОЛПАН. 10.10, 18.00 Т/Х «КОЛ СОЗҒАН ҮМІТ». 12.10, 03.00 «ТАТУ-ТӨТТІ». 14.15, 04.30 АҢСАҒАН СӨБИ. 14.35 АТАМЕКЕН. 15.00, 21.25 Т/Х «СЕН ҚАСЫМДА БОЛМАСАН». 16.00 Т/Х «ЗАМАНДАСТАР». 17.10 ҚЫЗЫҚ ЕКЕН. 20.30, 01.10 АШЫҚ АЛАҢ. 22.15 Т/Х «ӨГЕЙ ӨМІР». 00.10 ПАРАСАТ МАЙДАНЫ. 01.55 САНА. 05.00 АУЫЛДАСТАР.	06.00 ӘНУРАН. 06.05 «ЖӨДІГЕР». 06.30, 10.00, 14.00, 17.00, 20.00, 01.40 АҚПАРАТ. 07.00 ТАНШОЛПАН. 10.10, 18.00 Т/Х «КОЛ СОЗҒАН ҮМІТ». 12.10, 02.55 «ТАТУ-ТӨТТІ». 14.10 БИРЕГЕЙ. 15.00 Т/Х «СЕН ҚАСЫМДА БОЛМАСАН». 16.00 Т/Х «ЗАМАНДАСТАР». 17.10 ҚЫЗЫҚ ЕКЕН. 20.30, 02.10 АШЫҚ АЛАҢ. 21.25 ЖАҚСЫЛЫҚ ЖАСА. 22.30 Т/Х «ӨГЕЙ ӨМІР». 23.20 Т/Х «ШЕШЕ». 04.20 АУЫЛДАСТАР.	06.00 ӘНУРАН. 06.05 «ЖӨДІГЕР». 06.30, 17.00, 01.00 АҚПАРАТ. 07.00, 03.20 «АУЫЛДАСТАР». 07.25, 03.00 АТАМЕКЕН. 07.45 ҚЫЗЫҚ ЕКЕН. 08.30, 03.50 ШАҢЫРАҚ. 09.00 ҚОҢЛІ ТОЛҚЫНЫ. 10.00, 18.00 Т/Х «КОЛ СОЗҒАН ҮМІТ». 12.00 «ЖҰЛДЫЗДЫ ЖҮП». 14.20, 02.30 АТАМЕКЕН. 14.45, 23.10 Т/Х «ШЕШЕ». 16.35, 02.05 ЕҢБЕК АДАМЫ. 17.00 АҚПАРАТ. 20.00, 01.00 АПТА. 20.50, 01.50 АҚОРДА. 21.00 ҚОҢЛІ ТОЛҚЫНЫ. 21.30 «QAZAQSTAN». ЖАНА МАУСЫМ. 22.15 Т/Х «ӨГЕЙ ӨМІР». 02.50 «КҮМІС КОМЕЙ».	

Дүйсенбі, 23 қыркүйек	Сейсенбі, 24 қыркүйек	Сәрсенбі, 25 қыркүйек	Бейсенбі, 26 қыркүйек	Жұма, 27 қыркүйек	Сенбі, 28 қыркүйек	Жексенбі, 29 қыркүйек
ХАБАР	ХАБАР	ХАБАР	ХАБАР	ХАБАР	ХАБАР	ХАБАР
05.00 «КРОКОДИЛ ДАНДИ В ГОЛЛИВУДЕ» Х/Ф. 07.00 ОЯН. 10.00 БІЗДІң НАЗАРДА. 10.25 Т/Х «ИСЧЕЗНУВ-ШАЯ». 12.00, 20.00 Т/Х «ӘЙЕЛ БАҚЫТЫ». 14.00, 22.00 Т/С «КҮЗДЕ КЕЛГЕН КӨКТЕМ». 15.00 Т/Х «КЕЛІНЖАН». 16.00, 22.50 «БИЗНЕС ПО-КАЗАХСКИ В АФРИКЕ» Х/Ф. 18.00 ӘСЕМ ӘНДЕР. 18.30 НОВОСТИ. 19.00 ТАЛҚЫ. 19.30 ЖАҢАЛЫҚТАР. 01.00 ҚР ӘНУРАНЫ.	05.00 Т/Х «АЛПЫСТАН АСЫП БАРАМЫН». 07.00 ОЯН. 10.00 НАРОДНЫЙ КОНТРОЛЬ. 10.25 Т/Х «ИСЧЕЗНУВ-ШАЯ». 12.00, 20.00 Т/Х «ӘЙЕЛ БАҚЫТЫ». 14.00, 22.00 Т/С «КҮЗДЕ КЕЛГЕН КӨКТЕМ». 15.00 Т/Х «КЕЛІНЖАН». 16.00, 22.50 «БИЗНЕС ПО-КАЗАХСКИ В КОРЕЕ» Х/Ф. 18.00 ӘСЕМ ӘНДЕР. 18.30 НОВОСТИ. 19.00 ИТОГИ. 19.30 ЖАҢАЛЫҚТАР. 01.00 ҚР ӘНУРАНЫ.	05.00 Т/Х «АЛПЫСТАН АСЫП БАРАМЫН». 07.00 ОЯН. 10.00 НЕОСЕТЬ. 10.20 КӨЗҚАРАС. 10.45 Т/С «ИСЧЕЗНУВ-ШАЯ». 12.10, 20.00 Т/Х «ӘЙЕЛ БАҚЫТЫ». 14.00, 22.00 Т/С «КҮЗДЕ КЕЛГЕН КӨКТЕМ». 15.00 Т/Х «КЕЛІНЖАН». 16.00, 22.50 «БИЗНЕС ПО-КАЗАХСКИ В ТУРЦИИ» Х/Ф. 18.00 ӘСЕМ ӘНДЕР. 18.30 НОВОСТИ. 19.00 ТАЛҚЫ. 19.30 ЖАҢАЛЫҚТАР. 01.00 ҚР ӘНУРАНЫ.	05.00 Т/Х «АЛПЫСТАН АСЫП БАРАМЫН». 07.00 ОЯН. 10.00 КУЛЬТУРНЫЙ КОНТЕКСТ. 10.30 Т/С «ИСЧЕЗНУВ-ШАЯ». 12.00, 20.00 Т/Х «ӘЙЕЛ БАҚЫТЫ». 14.00, 22.00 Т/С «КҮЗДЕ КЕЛГЕН КӨКТЕМ». 15.00 Т/Х «КЕЛІНЖАН». 16.00, 22.50 «БИЗНЕС ПО-КАЗАХСКИ В ИНДИИ» Х/Ф. 18.00 ӘСЕМ ӘНДЕР. 18.30 НОВОСТИ. 19.00 ИТОГИ. 19.30 ЖАҢАЛЫҚТАР. 01.00 ҚР ӘНУРАНЫ.	05.00 Т/Х «АЛПЫСТАН АСЫП БАРАМЫН». 07.00 ОЯН. 10.00 КӨЗҚАРАС. 10.25 Т/С «ЛЕСТНИЦА В НЕБЕСА». 12.00, 20.00 Т/Х «ӘЙЕЛ БАҚЫТЫ». 14.00, 22.00 Т/С «КҮЗДЕ КЕЛГЕН КӨКТЕМ». 15.00 Т/Х «КЕЛІНЖАН». 16.00 «MY LOVE IS AISULU», Х/Ф. 18.00 ӘСЕМ ӘНДЕР. 18.30 НОВОСТИ. 19.00 ТАЛҚЫ. 19.30 ЖАҢАЛЫҚТАР. 22.50 «ДИКАЯ», Х/Ф. 01.00 ҚР ӘНУРАНЫ.	05.00 «MANDAI TER». 06.00 АСЫЛ ҚАЗЫНА. 07.30 КОНЦЕРТ. 09.30 ӨЗ ЕЛІМ. 10.00 М/Ф. 11.15 М/Ф «АРТУР И МИНИПУТЫ». 12.00 «ДИКАЯ», Х/Ф. 14.00 ҚЫЗЫҚ TIMES. 15.30 Т/Х «КҮЗДЕ КЕЛГЕН КӨКТЕМ». 17.45 АСЫЛ ДОМБЫРА. 19.00 COVER SHOW. 21.00 7 КУН. 21.45 «ЗУБНАЯ ФЕЯ», Х/Ф. 23.45 АЛҒАШҚЫ. 01.00 ҚР ӘНУРАНЫ.	05.00 MANDAI TER. 06.30 АСЫЛ ҚАЗЫНА. 08.00 КОНЦЕРТ. 10.00 М/Ф. 11.35 М/Ф «АРТУР И МИНИПУТЫ». 12.00 «ЗУБНАЯ ФЕЯ», Х/Ф. 14.00 АДЛА ЕҢБЕК. 16.00 Т/Х «КҮЗДЕ КЕЛГЕН КӨКТЕМ». 19.30 ҚЫЗЫҚ TIMES. 21.00 7 КУН. 21.45 «НЕВЕРОЯТНАЯ ЖИЗНЬ УОЛТЕРА МИТТИ», Х/Ф. 23.45 АЛҒАШҚЫ. 01.00 ҚР ӘНУРАНЫ.

Дүйсенбі, 23 қыркүйек	Сейсенбі, 24 қыркүйек	Сәрсенбі, 25 қыркүйек	Бейсенбі, 26 қыркүйек	Жұма, 27 қыркүйек	Сенбі, 28 қыркүйек	Жексенбі, 29 қыркүйек
ЕВРАЗИЯ	ЕВРАЗИЯ	ЕВРАЗИЯ	ЕВРАЗИЯ	ЕВРАЗИЯ	ЕВРАЗИЯ	ЕВРАЗИЯ
06.00 Т/С «ЛАБИРИНТ». 07.00 Т/С «КАРТЕР». 08.00 ҚАЙЫРЛЫ ТАҢ, КАЗАҚСТАН! 09.00 ДОБРОЕ УТРО, КАЗАХСТАН! 10.00 Т/С «НЕ ОГЛЯДЫВАЙСЯ НАЗАД». 14.00, 01.55 НОВОСТИ. 14.15, 02.10 ЖАҢАЛЫҚТАР. 14.30 QOSLIKE. 18.30, 03.10 БАСТЫ ЖАҢАЛЫҚТАР. 19.00 KÖREMIZ. 20.00 ГЛАВНЫЕ НОВОСТИ. 20.35 Т/С «НИНЬЕЛЬ». 01.00 НОЧНОЙ КИНОТЕАТР. 02.20 Т/Х «ПРОЕКТ «СИНЯЯ КНИГА»». 03.40 Т/С «КОНЕЦ ПАРАДА».	06.00 Т/Х «ЛАБИРИНТ». 07.00 Т/С «КАРТЕР». 08.00 ҚАЙЫРЛЫ ТАҢ, КАЗАҚСТАН! 09.00 ДОБРОЕ УТРО, КАЗАХСТАН! 10.10 МОДНЫЙ ПРИГОВОР. 11.05 ДАВАЙ ПОЖЕНИМСЯ. 12.00 Т/С «ОДНОЛЮБЫ». 14.00, 01.55 НОВОСТИ. 14.15, 02.10 ЖАҢАЛЫҚТАР. 14.30 QOSLIKE. 18.30, 04.00 БАСТЫ ЖАҢАЛЫҚТАР. 19.00 KÖREMIZ. 20.00 ГЛАВНЫЕ НОВОСТИ. 20.35 Т/С «НИНЬЕЛЬ». 01.00 НОЧНОЙ КИНОТЕАТР. 02.20 Т/С «ИСПАНСКАЯ ПРИНЦЕССА».	06.00 Т/Х «ЛАБИРИНТ». 07.00 Т/С «КАРТЕР». 08.00 ҚАЙЫРЛЫ ТАҢ, КАЗАҚСТАН! 09.00 ДОБРОЕ УТРО, КАЗАХСТАН! 10.10 МОДНЫЙ ПРИГОВОР. 11.05 ДАВАЙ ПОЖЕНИМСЯ. 12.00 Т/С «ОДНОЛЮБЫ». 14.00, 01.55 НОВОСТИ. 14.15, 02.10 ЖАҢАЛЫҚТАР. 14.30 QOSLIKE. 18.30, 04.00 БАСТЫ ЖАҢАЛЫҚТАР. 19.00 KÖREMIZ. 20.00 ГЛАВНЫЕ НОВОСТИ. 20.35 Т/С «НИНЬЕЛЬ». 01.00 НОЧНОЙ КИНОТЕАТР. 02.20 Т/С «ИСПАНСКАЯ ПРИНЦЕССА».	06.00 Т/Х «ЛАБИРИНТ». 07.00 Т/С «КАРТЕР». 08.00 ҚАЙЫРЛЫ ТАҢ, КАЗАҚСТАН! 09.00 ДОБРОЕ УТРО, КАЗАХСТАН! 10.10 МОДНЫЙ ПРИГОВОР. 11.05 ДАВАЙ ПОЖЕНИМСЯ. 12.00 Т/С «ОДНОЛЮБЫ». 14.00, 01.55 НОВОСТИ. 14.15, 02.10 ЖАҢАЛЫҚТАР. 14.30 QOSLIKE. 18.30, 04.00 БАСТЫ ЖАҢАЛЫҚТАР. 19.00 KÖREMIZ. 20.00 ГЛАВНЫЕ НОВОСТИ. 20.35 Т/С «НИНЬЕЛЬ». 01.00 НОЧНОЙ КИНОТЕАТР. 02.20 Т/С «ИСПАНСКАЯ ПРИНЦЕССА».	06.00 Т/Х «МИНИАТО-РИСТ». 08.00 ҚАЙЫРЛЫ ТАҢ, КАЗАҚСТАН! 09.00 ДОБРОЕ УТРО, КАЗАХСТАН! 10.10 МОДНЫЙ ПРИГОВОР. 11.05 ДАВАЙ ПОЖЕНИМСЯ. 12.00 Т/С «ОДНОЛЮБЫ». 14.00 НОВОСТИ. 14.15 ЖАҢАЛЫҚТАР. 14.30 QOSLIKE. 18.30, 02.15 БАСТЫ ЖАҢАЛЫҚТАР. 19.00 KÖREMIZ. 20.00 ГЛАВНЫЕ НОВОСТИ. 20.30 «ПАРЛАМЕНТ ONLINE». 20.55 ПОЛЕ ЧУДЕС. 22.10 Т/С «СЕРЕДЧНЫЙ ВРАГ». 02.45 Т/С «ИСПАНСКАЯ ПРИНЦЕССА».	06.00 Т/Х «ТАЙНЫ БОРГО ЛАРИЧИ». 07.45 Т/С «МИНИАТО-РИСТ». 09.00 ҚАЙМАҚ. 09.40 «ЧТОБЫ УВИДЕТЬ РАДУГУ, НУЖНО ПЕРЕЖИТЬ ДОЖДЬ» Х/Ф. 13.45 «УЛИКИ ИЗ ПРОШЛОГО. ЗАБЫТОЕ ЗАВЕЩАНИЕ» Х/Ф. 17.45 «МОДЕЛЬ», Х/Ф. 20.00 «ЕСЛИ ЛЮБИШЬ-СКАЖИ», Х/Ф. 00.20 «НИТТИ - НЕ ПРЕДАВАТЬ», Х/Ф. 02.10 Т/С «ИСПАНСКАЯ ПРИНЦЕССА». 03.45 П@УТИНА.	06.00 Т/Х «ТАЙНЫ БОРГО ЛАРИЧИ». 08.00 Т/Х «МИНИАТО-РИСТ». 09.00 ВОСКРЕСНЫЕ БЕСЕДЫ. 09.10 ПОВАРА НА КОЛЕСАХ. 10.05 «МОЯ НОВАЯ ЖИЗНЬ» Х/Ф. 14.05 «УЛИКИ ИЗ ПРОШЛОГО. ИНДИЙСКАЯ НЕВЕСТА» Х/Ф. 18.00 «ПАРИЖАНКА» Х/Ф. 20.00 АНАЛИТИКА. 20.45 «ПРОСТИТЬ СЕБЯ», Х/Ф. 00.55 «ДВЕ ЗВЕЗДЫ. ОТЦЫ И ДЕТИ». 02.40 Т/С «ИСПАНСКАЯ ПРИНЦЕССА». 04.15 УШКАЛАК.

Жұрттың көбіне ақыл берілгенімен, жүрек бәріне бірдей берілмесен.
Бауыржан Момышұлы.
Жас мұраты, білім, тәлім — талабы...
Өнер, оқу — жастықтың қару жараы.
Ілияс ЖАНСҮГІРОВ.

БІЛІМДІ ҰЛТ

ТУСАУ КЕСУ:
БАЛАҒА БАҚЫТ ТІЛЕГЕН ДӘСТҮР

Әр халықтың өзіне тән ұлттық тәрбиесі бар. Сол секілді қазақ дәстүрінде тәрбиелік мәні жоғары жоралғының бірі – тұсау кесу тойы. Дәстүр тек баланың тұңғыш қадамдарын атап өту ғана емес, сонымен қатар терең мәдени және рухани мағынаға ие. Тұсау кесу рәсімі – баланың өмірдегі тұңғыш қадамдарын жақсылықпен, ақ тілектермен қарсы алу бастамасынан туындаған. Бұл дәстүр баланың болашағына деген тілектердің көрінісі деп қарауға болады.

Мен оқушылармен қазақ халқының ежелгі дәстүрлерінің бірі тұсау кесу туралы қызығлықты етіп сынып сағаттарын өткізіп тұрамын. Мақсат – қазақ халқының тарихын және мәдени мұраларының маңызын түсіндіріп, оның қазіргі заманмен байланысын көрсету. Сыныпта талқылау кезінде оқушылармен мынадай сұрақтарға жауап беруге тырыстық.

- Бұл дәстүрдің қазіргі заманмен қарым-қатынасы қалай?
- Тұсау кесу дәстүрі нәліктен маңызды?
- Тұсау кесу кезінде қандай әдел ғұрыптар сақталады?

Оқушылар осы сұрақтарға жауап беріп, өз араларында пікірталас жүргізді. Қазіргі кезде тұсау кесу дәстүрі жаңғырып, жаңа мағына береді бастады. Заманауи ата-аналар бұл дәстүрді жаңаша түсініп, баланың тұңғыш қадамдарын салтанатпен атап өтуге мүмкіндік беріп отыр. Бұл дәстүр бүгінде де өзінің мән-мағынасын жоғалтпай, жас ұрпақ үшін рухани байлықтың көзі болып қала беруде.

Раушан ІЗБАСАРОВА,
бастауыш сынып мұғалімі.
Мағжан Жұмабаев атындағы орта мектеп.

ҚҰРМЕТТІ АУДАН ТҰРҒЫНДАРЫ!

Сіздерге «Солтүстік Қазақстан облысы әкімдігінің ветеринария басқармасы» КММ «Мағжан Жұмабаев ауданының ветеринариялық станциясы» ШЖҚ МКК-сі басқа ғимаратқа көшкені туралы хабарлаймыз.

14 үй мекен жайы бойынша күтеміз. Жұмыс кестесі: дүйсенбіден жұмаға дейін сағат 9.00-18.30 дейін, түскі асқа үзіліс сағат 13.00-14.30 дейін. Жұмыс телефондары: директор: 2-15-94, мал дәрігері: 2-18-26, бухгалтерлік есеп: 2-10-50, қабылдау бөлмесі: 2-15-94.

САЙЛАУ УЧАСКЕҢІЗДІ ҚАЛАЙ БІЛУГЕ БОЛАДЫ? СОЛТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН ОБЛЫСЫ

CALL-ОРТАЛЫҒЫНА ҚОҢЫРАУ ШАЛЫҢЫЗ
CALL-ОРТАЛЫҚТАРДЫҢ ЖҰМЫС УАҚЫТЫ: САҒАТ 9: 00-ДЕН 18:30-ҒА ДЕЙІН (ЖҰМЫС КҮНДЕРІ)

Айыртау ауданы	8-71533-21923
Ақжар ауданы	8-71546-21251
Аққайың ауданы	8-71532-21374
Ғ. Мүсірепов атындағы ауданы	8-7153-521324
Есіл ауданы	8-71543-21031
Жамбыл ауданы	8-71544-21939
Қызылжар ауданы	8-71538-21798
М. Жұмабаев ауданы	8-71531-21588
Мамлют ауданы	8-71541-21205
Тайынша ауданы	8-71536-22525
Тимирязев ауданы	8-71537-21163
Уәлиханов ауданы	8-71542-21376
Шал ақын ауданы	8-71534-20190
Петропавл қ.	8-7152-320203; 8-7152-320204

ОБЛЫС, ҚАЛА ЖӘНЕ АУДАНДАР ӘКІМДІГІНІҢ САЙТТАРЫ
БАСТЫ БЕТТЕ «ЖОН БОЙЫНША САЙЛАУ УЧАСКЕСІН ІЗДЕУ» БАҢНЕРІН БАСУ ҚАЖЕТ.
Қажетті ақпаратты сайтта ЖСН арқылы алуға болады <http://izbratel.sko.kz/>
ТЕЛЕГРАМ ЧАТ БОТ @SallauSkoBot
СОНДАЙ-АҚ СОЛТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН ОБЛЫСЫ БОЙЫНША 109 ҚЫСҚА НӨМІРІ БОЙЫНША БІРЫҢҒАЙ
CALL-ОРТАЛЫҚҚА ХАБАРЛАСУҒА БОЛАДЫ

rsk.sko.kz rsk.sko rsk.sko

САЗАМАТТАРҒА АРНАЛҒАН ҮКІМЕТ

**ҚАЗАҚСТАНДЫҚТАР
EGOV.KZ ПОРТАЛЫНЫҢ
КӨМЕГІМЕН БАНКТІК
ҚАРЫЗДАРДЫ АЛУДАН ШЕКСІЗ
МЕРЗІМГЕ БАС ТАРТА АЛАДЫ**

Енді ҚР азаматтары eGov.kz порталындағы көрсетілетін қызметтің көмегімен банктік қарыздар мен микрокредиттерді алудан шексіз уақытқа өз өркімен бас тарта алады.

Сервисті пайдалануға тек азаматтың өзі ғана өтінім бере алады. Кредиттер мен шағын қарыздарды ресімдеуге тыйым салу мерзімсіз уақытқа қойылады. Сондай-ақ, пайдаланушы кез келген уақытта несиелер мен қарыздарды алуға белгіленген шектеулерді алып тастай алады. Ол үшін eGov.kz порталында қызмет көрсетуді мерзімінен бұрын тоқтатуға өтінім беру қажет.

- Қызметті алу үшін:**
- eGov.kz порталында авторизациядан өтіп, «Кеден және салықтар» бөліміне өтіңіз;
 - тізімнен «Экономика және қаржы» бөлімін таңдап, «Банктік несиелерді, микрокредиттерді алудан ерікті бас тарту» қызметін таңдаңыз;
 - қажетті жолдарды толтырып, ЭЦҚ көмегімен өтінімге қол қойыңыз;
 - көрсетілетін қызмет нәтижесімен Жеке кабинетте танысуға болады.
- Бұрын белгіленген шектеулерді алып тастау үшін пайдаланушы:**
- «Банктік несиелерді, микрокредиттерді алудан ерікті бас тарту» қызметін

таңдаңыз;

- «Жазылудан бас тартқыңыз келе ме?» деген сұраққа «Иә» деп жауап беріңіз және қол қоюдың қолжетімді әдістерінің бірімен өтінімге қол қойыңыз.

Сервис жеке тұлғаның банктік қарыздар мен микрокредиттер алудан ерікті түрде бас тартуды жою құқығын бекітуді көздейтін заңнамалық актілерге түзетулер шеңберінде іске асырылғанын атап өтеміз. Сервис ҚР Цифрлық даму, инновациялар және аэроғарыш өнеркәсібі министрлігінің Мемлекеттік көрсетілетін қызметтер комитеті, «Бірінші кредиттік бюро» ЖШС және «Ұлттық ақпараттық технологиялар» АҚ жұмысының аясында қолжетімді болды.

**ЗАҢДЫ ӨКІЛДЕР
ЕНДІ EGOV.KZ ПОРТАЛЫНДА
ӨЗ ҚАМҚОРШЫЛЫҒЫНДАҒЫ
АДАМДАРДЫҢ МҮЛКІ ТУРАЛЫ
АНЫҚТАМА АЛА АЛАДЫ**

Кәметке толмаған балалардың, әрекетке қабілетсіз немесе әрекет қабілеті шектеулі кәметке толған азаматтардың заңды өкілдері енді eGov.kz порталының көмегімен жылжымайтын мүлктің бар екені және оған тіркелген құқықтар (ауыртпалықтар) туралы анықтама ала алады. Бұл қызмет жылжымайтын мүлік туралы мәліметтерді алу процесін едәуір жеңілдетеді және оларды әртүрлі санаттағы азаматтар үшін едәуір қолжетімді етеді.

- eGov.kz порталында авторизация жасауы және «Жылжымайтын мүлік» – «Сатып алу, сату, жалға алу» бөліміне өтуі;
- қажетті қызметті таңдауы: «Ф-6 анықтамасы (жылжымайтын мүлктің бар екені туралы)» немесе «Ф-2 анықтамасы (ауыртпалықтардың, келіпдін, жылжымайтын мүлікке тыйым салудың жоқ екені туралы)»;
- «Қызметті алу» тармағында «Балаға (18 жасқа дейін, оның ішінде қорғаныш пен қамқоршылықтағы)» немесе «Заңды өкілге (әрекетке қабілетсіз немесе әрекет қабілеті шектеулі кәметке толғандарға)» таңдауы;
- қажетті өрістерді толтыруы;
- өтінімге қолжетімді әдістердің бірімен қол қоюы қажет.

Пайдаланушы қызметтің нәтижесімен Жеке кабинетке өту арқылы таныса алады.

Қызмет ҚР Оқу-ағарту министрлігінің, ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігінің, ҚР Цифрлық даму, инновациялар және аэроғарыш өнеркәсібі министрлігінің Мемлекеттік қызметтер комитеті және «Ұлттық ақпараттық технологиялар» АҚ-ның бірлескен жұмысының арқасында іске асырылды.

«Ұлттық ақпараттық технологиялар» АҚ Қоғаммен байланыс басқармасы.

Мемлекеттік қызмет енді үшінші тұлғаларға, атап айтқанда 18 жасқа толмаған баланың (оның ішінде қорғаныш пен қамқоршылықтағы) қамқоршыларына және әрекетке қабілетсіз немесе әрекет қабілеті шектеулі кәметке толған тұлғалардың заңды өкілдеріне қолжетімді.

6-нысан бойынша анықтама өтініш берушінің атында жылжымайтын мүлктің бар немесе жоқ екенін растайды, ал 2-нысан бойынша анықтама объектіге меншік құқығы және тыйым салу немесе келіп сияқты ауыртпалықтардың болуы туралы мәліметтерді қамтиды. Бұл мәліметтер жылжымайтын мүлік мөмілелері, кредит алу, тұрғын үй бағдарламаларына қатысу және басқалар сияқты әртүрлі заңды және өкімшілік процедуралар үшін қажет.

Заңды өкілдер анықтамаларды алу үшін:

БОС ОРЫНДАР ЖӨРМЕҢКЕСІ ӨТЕДІ

2024 жылдың 20 қыркүйегінде сағат 10.00-де «Мағжан Жұмабаев ауданының мансап орталығы» филиалы Булаев қаласы, Целина көшесі, 12 үй («Аманат» партиясының ғимараты) мекен жайы бойынша бос орындар жәрмеңкесін өткізеді.

Ақпарат үшін телефон: 8(71531) 2-81-54, уялы телефон: 8 (775)007-88-51

<p>Директор – бас редактор Неш ГОНЧАР</p> <p>Газеттің меншік иесі: «Аманат» ЖШС</p>	<p>Редакцияның мекен жайы: 150800 Солтүстік Қазақстан облысы, Мағжан Жұмабаев ауданы, Булаев көшесі, Батыр Баян көшесі, 13 үй. Тел: 2-17-49. Басылым нөмірі: 65360 e-mail: magzhan.zhuldizi@yandex.kz</p>	<p>Газет аптасына 1 рет бейсенбі күні шығады</p>	<p>«Magjan Zhuldyz» газеті редакциясы теріні бетсезді. «Сенерий Қазақстан» баспаханасында басылды. (Петропавл қ., Копунов к-сі, 5 үй). Тарамағы – 630</p>	<p>Газет аудан әкімінің, аудандық мәслихаттың тағайындауы бойынша шығарылады және газеттер арқалы мемлекеттік ақпараттық саясатты жүргізудің ресми басылым болып табылады.</p>
---	---	---	---	--

Қазақстан Республикасы Ақпарат және коммуникациялар министрлігінде 2018 жылы 11 желтоқсанда есепке алынып, №17395-Г күзлігін алған. Жарнаманың мазмұны мен мәтінін жарнама беруші жауапты. Жарияланған мақала авторларының пікірлері редакция қозғарсын білдірмейді. Редакцияға жолданған қолжазбалар, хаттар «Мағжан жұлдызы» газетінің меншігіне айналады, рецензияланбайды, қайтарылмайды. Газетті жеткізіп беру мәселелері жөнінде 2-17-80 телефоны бойынша аудандық пошта торабына хабарласуға болады.